NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.22.2.2025

Pani
Małgorzata Majchrzak
Naczelnik
Urzędu Skarbowego w Sosnowcu
ul. 3 Maja 20
41-200 Sosnowiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/012 – Zarządzanie zaległościami podatkowymi przez Krajową Administrację Skarbową

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
tel. 48327844200, lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Skarbowy w Sosnowcu[1], ul. 3 Maja 20, 41-200 Sosnowiec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Majchrzak, Naczelnik Urzędu[2], od 1 marca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Jan Hajdy, Naczelnik Urzędu, od 16 stycznia 2020 r. do 29 lutego 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	**1.** Działania wierzyciela w zakresie dochodzenia zapłaty zobowiązań podatkowych. **2.** Prawidłowość i skuteczność egzekwowania zaległości podatkowych. **3.** Prawidłowość odpisywania zaległości podatkowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2025 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie oraz danych za okresy wcześniejsze lub późniejsze mające bezpośredni związek z badanym zagadnieniem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[3]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Lucyna Mol, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/145/2025 z 28 lipca 2025 r. 2. Monika Bukowiec, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/148/2025 z 5 sierpnia 2025 r. (akta kontroli str. 1-6)

[1] Dalej: *Urząd*.
[2] Dalej: *NUS.*
[3] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK.*

II. Ocena ogólna[4] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie w zasadniczej części badanych spraw prawidłowo i rzetelnie realizowano zadania wierzyciela w zakresie dochodzenia należności podatkowych i ich odpisywania z ksiąg rachunkowych w razie przedawnienia. Prowadzono monitoring terminowości zapłaty oraz wystawiano upomnienia i tytuły wykonawcze. W przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego, w oparciu o przeprowadzoną analizę zaległości zobowiązanego, poszukiwano jego majątku i źródeł dochodów, przy pomocy dostępnych baz danych. Podejmowano także przewidziane prawem działania w zakresie dochodzenia należności (m.in. takie jak przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe na osobę trzecią, czy występowanie z wnioskiem o sądowe wyjawienie majątku). Monitorowano również bieg terminu przedawnienia zobowiązań podatkowych oraz dokonywano przeglądu ustanowionych zabezpieczeń hipotecznych i zastawów skarbowych. Wystąpiły jednak przypadki niespełnienia przez Urząd wymogu niezwłoczności działania, dotyczące przesłania zobowiązanemu upomnienia (w 40,0% zbadanych przypadków) i wystawienia tytułu wykonawczego (w 15,0% zbadanych przypadków). W skrajnych przypadkach dokumenty te wystawiono nawet po odpowiednio 521 i 425 dniach. Stwierdzono także przypadki opóźnień w ujmowaniu w księgach rachunkowych Urzędu zdarzeń dotyczących należności podatkowych, co miało wpływ na sprawozdawczość budżetową. Dotyczyło to 11 należności na łączną kwotę 6 308,3 tys. zł, w tym dwóch przedawnionych i jednej umorzonej na łączną kwotę 6 273,0 tys. zł, stanowiącą 1,3% zaległości podatkowych na koniec I półrocza 2025 r.

W Urzędzie, w zasadniczej części badanych spraw, prawidłowo i skutecznie realizowano zadania organu egzekucyjnego w zakresie egzekwowania należności podatkowych. Po wpływie tytułów wykonawczych przystępowano do prowadzenia postępowań egzekucyjnych. Gromadzono informacje o zobowiązanych oraz ich majątku i stosowano odpowiednie środki przewidziane w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji[5] (m.in. zajęcie rachunku bankowego, wierzytelności, nieruchomości i ruchomości), wykorzystując dostępne narzędzia informatyczne wspomagające ten proces. Zasadnie umarzano postępowania egzekucyjne, z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wystąpiły jednak przypadki przerw przekraczających 180 dni pomiędzy kolejnymi czynnościami zmierzającymi do zastosowania środka egzekucyjnego (w 20,0% zbadanych postępowań), co nie spełniało wymogu określonego w wewnętrznej procedurze obowiązującej w urzędach skarbowych województwa śląskiego. Stwierdzono także przypadek niedokonania (do czasu kontroli NIK) uchylenia zajęcia nieruchomości, pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 111k § 1 u.p.e.a.

W 92,4% przypadków obowiązek organu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 55a § 1 u.p.e.a., nie był wykonywany bezzwłocznie, bowiem wnioski o wpisanie w Krajowym Rejestrze Sądowym[6] informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych, zostały złożone po upływie od 31 do 1589 dni od zaistnienia

[4] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.
[5] Dz.U. z 2025 r. poz. 132, ze zm. Dalej: *u.p.e.a.*
[6] Dalej: *KRS*.

przesłanki określonej w ww. przepisie. Ponadto w sześciu przypadkach stwierdzono niedopełnienie tego obowiązku, a w dwóch – jego wykonanie przed zaistnieniem tej przesłanki.

Za lata 2023-2024 Urząd osiągnął wszystkie zakładane cele wynikające z kierunków działania i rozwoju Krajowej Administracji Skarbowej[7] w obszarze dotyczącym realizacji należności i egzekwowania zaległości podatkowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[8] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania wierzyciela w zakresie dochodzenia zapłaty zobowiązań podatkowych

Opis stanu faktycznego

1.1. W Urzędzie zaległości podatkowe na koniec roku / półrocza wynosiły: 642 726,2 tys. zł w 2022 r., 614 193,5 tys. zł w 2023 r., 486 029,4 tys. zł w 2024 r. (535 499,9 tys. zł w I półroczu 2024 r.) i 478 815,0 tys. zł w I półroczu 2025 r. Na koniec 2024 r. obniżyły się o 24,4,% i 20,9% w porównaniu do stanu na koniec odpowiednio 2022 r. i 2023 r., a na koniec I półrocza 2025 r. – o 10,6% w porównaniu do stanu na koniec I półrocza 2024 r. W okresach tych zmniejszyły się również zaległości z tytułu poszczególnych podatków, przy czym największe procentowo zmniejszenia wystąpiły w przypadku podatku dochodowego od osób prawnych. I tak:

- zaległości z tytułu podatku od towarów i usług[9] na koniec 2024 r. wyniosły 450 276,7 tys. zł tys. zł (92,6% zaległości podatkowych ogółem) i były niższe o 22,5% i 18,9% w porównaniu do stanu na koniec odpowiednio 2022 r. (580 904,2 tys. zł) i 2023 r. (555 199,1 tys. zł). Na koniec I półrocza 2025 r. wyniosły 439 207,5 tys. zł (91,7% zaległości podatkowych ogółem) i były niższe o 10,2% w porównaniu do stanu na koniec I półrocza 2024 r. (488 996,0 tys. zł);
- zaległości z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych[10] na koniec 2024 r. wyniosły 32 096,6 tys. zł tys. zł (6,6% zaległości podatkowych ogółem) i były niższe o 28,1% i 24,6% w porównaniu do stanu na koniec odpowiednio 2022 r. (44 610,5 tys. zł) i 2023 r. (42 566,5 tys. zł). Na koniec I półrocza 2025 r. wyniosły 36 333,3 tys. zł (7,6% zaległości podatkowych ogółem) i były niższe o 11,3% w porównaniu do stanu na koniec I półrocza 2024 r. (40 982,1 tys. zł);
- zaległości z tytułu podatku od osób prawnych[11], na koniec 2024 r. wyniosły 3 656,1 tys. zł tys. zł (0,8% zaległości podatkowych ogółem) i były niższe o 78,8% i 77,7% w porównaniu do stanu na koniec odpowiednio 2022 r. (17 211,5 tys. zł) i 2023 r. (16 427,8 tys. zł). Na koniec I półrocza 2025 r. wyniosły 3 274,2 tys. zł (0,7% zaległości podatkowych ogółem) i były

[7] Dalej: *KAS*.
[8] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.
[9] Dalej: *podatek VAT*.
[10] Dalej: *podatek PIT*.
[11] Dalej: *podatek CIT*.

– niższe o 40,7% w porównaniu do stanu na koniec I półrocza 2024 r. (5 521,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 59)

NUS wyjaśniła, iż przyczyną znacznego spadku zaległości w 2024 r., w porównaniu do roku poprzedniego, były:

– ponad trzykrotne zwiększenie kwoty zaległości przedawnionych (z 31 551,2 tys. zł do 97 352,0 tys. zł);

– skuteczność prowadzonych postępowań egzekucyjnych przez Dział Egzekucji Administracyjnej[12], który w 2024 r. wyegzekwował zaległości podatkowe w kwocie o 28,0% wyższej w stosunku do planu działalności Urzędu na ten rok;

– podjęcie w 2024 r. działań w zakresie wydawania decyzji umarzających zaległości podatkowe na podstawie art. 67d ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa[13], w wyniku których łącznie umorzono kwotę należności głównej w wysokości 45 391,5 tys. zł.

NUS wyjaśniła, że nie informowała Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach[14] o przyczynach obniżenia zaległości podatkowych, podając, że wskaźniki egzekucji zaległości oraz efektywnego zarządzania zaległościami pobierane są na poziomie centralnym.

Nie wstąpiła sytuacja przypisania pod koniec badanego okresu zaległości z decyzji podatkowej, skutkującego wzrostem (o co najmniej 10,0%) kwoty zaległości podatkowych. W okresie objętym kontrolą największą zaległością przypisaną z decyzji była zaległość przypisana z decyzji Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach[15] z 2 grudnia 2024 r. w kwocie 10 468,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 181-182)

Zaległości podatników wykreślonych z rejestru VAT lub podatników nieujętych w tym rejestrze (pomimo złożenia zgłoszenia rejestracyjnego), posiadających zaległości podatkowe w kwocie co najmniej 300,0 tys. zł, na koniec roku / półrocza wyniosły: 497 988,5 tys. zł w 2022 r., 468 766,0 tys. zł w 2023 r. 432 076,9 tys. zł w 2024 r. (407 932,4 tys. zł w I półroczu) i 422 205,1 tys. zł w I półroczu 2025 r. i stanowiły odpowiednio: 77,5%, 76,3%, 88,9% (76,2%) i 88,2% zaległości podatkowych ogółem. Na 100 podmiotów wykreślonych z rejestru VAT lub podatników nieujętych w tym rejestrze (pomimo złożenia zgłoszenia rejestracyjnego), posiadających na 30 czerwca 2025 r. zaległości podatkowe w kwocie 422 205,1 tys. zł, dziewięciu wypłacono lub przeksięgowano na zaległości podatkowe w latach 2011-2023 łączną kwotę 1 450,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 169-172)

---

[12] Dalej: *Dział SEE*.

[13] Dz.U. z 2025 r. poz. 111, ze zm. Dalej: *O.p*.

[14] Dalej: *DIAS* (Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach) i *IAS* (Izba Administracji Skarbowej w Katowicach).

[15] Dalej: *NUCS* (Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach) i *UCS* (Urząd Celno-Skarbowy w Katowicach). W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym należy przez to rozumieć również (w odniesieniu do okresu sprzed utworzenia KAS) odpowiednio Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Katowicach i Urząd Kontroli Skarbowej w Katowicach.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie obowiązywały sformalizowane procedury kontroli terminowości zapłaty należności podatkowych. Monitoring w tym zakresie prowadzili pracownicy Działu Spraw Wierzycielskich[16], którzy po upływie terminu płatności w danym okresie rozliczeniowym (przykładowo dla podatku VAT po 25 dniu każdego miesiąca) oraz na bieżąco (co najmniej raz w tygodniu dla zaległości przypisywanych z deklaracji czy decyzji podatkowych) generowali raport pn. *WB.R.4.15.A.1 Przypisy i odpisy zaksięgowane RAPORT*. W przypadku braku zapłaty w terminie (po trzech dniach) wystawiano upomnienia, a następnie, w razie braku zapłaty – tytuły wykonawcze.

Ponadto w ramach kontroli terminowości zapłaty należności podatkowych w Urzędzie monitorowane i analizowane były co miesiąc wartości następujących wskaźników centralnych:

- wskaźnika szybkości podejmowania działań windykacyjnych (RP.SDW), którego pożądana wartość wynosiła poniżej 10 dni[17];
- wskaźnika zaległości wymagalnych ogółem, w stosunku do których nie podjęto czynności (RP.BCE)[18];
- wskaźnika bieżących zaległości wymagalnych, w stosunku do których nie podjęto czynności (RP.ZBC)[19];
- wskaźnika zaległości wymagalnych, na które wystawiono tytuły wykonawcze (RP.ZOT)[20].

(akta kontroli str. 77, 128-129)

W celu niedopuszczenia do przedawnienia zaległości z lat ubiegłych, pracownicy Działu SEW co miesiąc generowali raport z Katowickiej Aplikacji Wspomagającej Administrację[21] (który określa datę przedawniania na wskazany dzień i liczbę zaległości przedawniających się do końca danego miesiąca) oraz raport z systemu Poltax2Bplus *WB.R.4.83 – Raport przedawnień* (zawierający dodatkowe dane, jak okresy przerwania biegu terminu przedawnienia, czy układów ratalnych zawartych przez dłużników). Dane z ww. raportów porównywano i sporządzano karty informacyjne dla ujętych w nich dłużników, zgodnie z Decyzją NUS *w sprawie określenia zadań poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Skarbowego w Sosnowcu w zakresie przedawnionych podatkowych i niepodatkowych należności Skarbu Państwa - realizacja Zarządzenia nr 3/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach z 18.01.2022 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji terminowego odpisywania przedawnionych podatkowych i niepodatkowych należności Skarbu Państwa w urzędach skarbowych woj. śląskiego*[22]. Po wypełnieniu kart informacyjnych przez komórki merytoryczne wskazane w ww. Decyzji NUS, pracownik Działu SEW potwierdzał daty przedawnienia zaległości oraz sporządzał karty ich przedawnienia.

---

[16] Dalej: *Dział SEW*.

[17] W poszczególnych miesiącach I półrocza 2025 r. Urząd osiągnął odpowiednio następujące wartości tego miernika: 12,78, 20,53, 10,42, 11,58, 12,21 i 15,63 dni.

[18] W poszczególnych miesiącach I półrocza 2025 r. Urząd osiągnął odpowiednio następujące wartości tego miernika: 15,2%, 9,3%, 0,7%, 0,2%, 2,4% i 0,4%.

[19] W poszczególnych miesiącach I półrocza 2025 r. Urząd osiągnął odpowiednio następujące wartości tego miernika: 65,6%, 47,6%, 4,2%, 0,9%, 10,9%, i 2,3%.

[20] W poszczególnych miesiącach I półrocza 2025 r. Urząd osiągnął odpowiednio następujące wartości tego miernika: 82,2%, 77,9%, 90,8%, 94,5%, 81,5%, i 89,2%.

[21] Dalej: *aplikacja K@WA*.

[22] W tej sprawie w okresie objętym kontrola obowiązywały kolejno: Decyzja NUS nr 3/2022 z 15 marca 2022 r. i Decyzja NUS nr 5/2025 z 18 lutego 2025 r.

Dodatkowo pracownicy Działu SEW na podstawie dodatkowych raportów z aplikacji K@WA poszukiwali majątku zobowiązanych, podejmując m.in. następujące czynności:

– przeszukiwanie bazy Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK) w celu ujawnienia: środków transportu, danych dotyczących aktualności ubezpieczenia OC, badań technicznych pojazdów, wpisów do Centralnego Rejestru Zastawów Skarbowych oraz ustalenia wartości pojazdu pod kątem ustanowienia zastawu skarbowego;

– przeszukiwanie bazy Elektronicznych Ksiąg Wieczystych (EUKW) w celu wyszukania nieruchomości będących w posiadaniu dłużników[23] bądź ustalenia daty zbycia nieruchomości. W zależności od ustalonego stanu faktycznego kierowane były zapytania do wierzycieli ujawnionych w księgach wieczystych o aktualność wpisanej hipoteki oraz pisma o podanie szacunkowej wartości nieruchomości do Działu Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług oraz Podatków Majątkowych i Sektorowych Urzędu;

– przeszukiwanie bazy programu e-ORUS w celu sprawdzenia czy dłużnik posiada nowy rachunek bankowy, a także, czy składa deklaracje i wykazuje dochód;

– analizowanie plików JPK, pod kątem przeprowadzania bieżących operacji gospodarczych (transakcje dotyczące dostaw i nabyć).

NUS wyjaśniła, że w wyniku analizy typowane są podmioty do rozmów, w celu ustalenia możliwości spłaty zaległości przez zobowiązanych, np. poprzez ulgi w spłacie zobowiązań. Podała również, że wszystkie zaległości objęte są tytułami wykonawczymi i nie wystąpiły przypadki niewystawienia tytułu wykonawczego na zaległość z lat ubiegłych.

(akta kontroli str. 77-78, 146-149)

Powiadomienie wierzyciela o bezskuteczności egzekucji następowało w wyniku przekazania mu do wiadomości postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, wydanego przez organ egzekucyjny. Wówczas pracownik Działu SEW odnotowywał daną zaległość objętą umorzeniem w *Tabeli umorzeń*, prowadzonej na podstawie Zarządzenia DIAS *w sprawie wprowadzenia Instrukcji w sprawie zasad postępowania w przypadku dochodzenia zaległości po umorzeniu postępowania egzekucyjnego lub w sytuacji nieprzystąpienia przez organ egzekucyjny do egzekucji*[24] oraz w oparciu o Decyzję NUS *w sprawie określenia częstotliwości dokonywania Analiz zmierzających do ponownego wszczęcia egzekucji w związku z obowiązującym Zarządzeniem nr 37/2019 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach z dnia 29 maja 2019 r.*[25] W odniesieniu do zaległości ujętych w *Tabeli umorzeń*, wierzyciel sporządzał dla zobowiązanego dokument pn. *Analiza ds. działań podejmowanych w celu poszukiwania składników majątkowych po umorzeniu postępowania egzekucyjnego* oraz poszukiwał jego majątku przy pomocy dostępnych baz danych. Analizy były sporządzane w terminie trzech miesięcy przed datą upływu przedawnienia zaległości, z częstotliwością raz na pół roku (gdy łącznie należność główna z tytułu zaległości

[23] Analizowany był rodzaj nieruchomości, rodzaj własności oraz wielkość udziału oraz ostrzeżenia w dziale III i obciążenia w dziale IV księgi wieczystej.
[24] Nr 37/2019 z 29 maja 2019 r.
[25] Nr 5/2024 z 29 lutego 2024 r.

zobowiązanego przekraczała 500,0 tys. zł) lub raz na rok (gdy należność główna z tytułu zaległości zobowiązanego nie przekraczała tej kwoty).

W latach 2023-2024 i I półroczu 2025 r. po umorzeniu postępowania egzekucyjnego ponownie wszczęto postępowanie egzekucyjne w stosunku do 31 zobowiązanych na łączną kwotę 10 695,1 tys. zł, z czego wyegzekwowano kwotę 8 050,1 tys. zł (75,3%) zł.

Jako przykład skuteczności działania wierzyciela po umorzeniu postępowania egzekucyjnego NUS podała dwóch dłużników, w przypadku których analiza wierzytelności, wydanie decyzji o przerzuceniu odpowiedzialności na prezesa spółki oraz przeprowadzone rozmowy ze zobowiązanymi na temat możliwości spłaty zaległości doprowadziły do ponownego wszczęcia egzekucji i wyegzekwowania w dniu 19 kwietnia 2024 r. należności w kwotach 4 298,5 tys. zł i 2 814,7 tys. zł, poprzez zajęcie wierzytelności dłużników, likwidując tym samym całość zadłużenia.

(akta kontroli str. 71, 78-79, 129-131)

Wierzyciel po powzięciu informacji o umorzeniu postępowania egzekucyjnego występował do:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych[26] w celu pozyskania informacji o występujących zaległościach z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne;
- Sądu Rejonowego Katowice – Wschód VIII Wydział Gospodarczy oraz X Wydział Gospodarczy KRS w celu pozyskania dokumentów stanowiących podstawę ujawnienia w Dziale II Rejestru Przedsiębiorców składu członków zarządu danej spółki i informacji na temat prowadzonych wobec podmiotu postepowań upadłościowych lub postepowań układowych / restrukturyzacyjnych, czy tez złożonych wniosków o ogłoszenie upadłości bądź wniosków o otwarcie postepowania układowego / restrukturyzacyjnego;
- Działu SEE celem zapoznania się z aktami egzekucyjnymi;
- Działu Identyfikacji i Rejestracji Podatkowej Urzędu w celu zapoznania się z aktami rejestracyjnymi podmiotu.

Po uzyskaniu ww. informacji oraz zbadaniu majątku i dochodów osób odpowiadających solidarnie za zaległości spółki pracownicy Działu SEW dokonywali analizy zasadności wszczęcia postępowania w sprawie wydania decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej i w razie stwierdzenia przesłanek pozytywnych postępowania takie były wszczynane.

Liczba i łączna kwota zaległości, w odniesieniu do których wierzyciel prowadził postępowania o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe na osoby trzecie, wynosiły odpowiednio: 1 039 i 15 644,4 tys. zł w 2022 r., 778 i 10 694,3 tys. zł w 2023 r., 350 i 5 777,5 tys. zł w 2024 r. (w tym 26 i 440,5 tys. zł w I półroczu) oraz 406 i 943,9 tys. zł w I półroczu 2025 r. W wyniku przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie wyegzekwowano zaległości podatkowe w łącznych kwotach[27]: 23,7 tys. zł w przypadku siedmiu postępowań z 2022 r., 371,6 tys. zł w 11 z 2023 r., 2,8 tys. zł. w 12 z 2024 r. (w tym 0,8 tys. zł w czterech z I półrocza) oraz 20,0 tys. zł w siedmiu z I półrocza 2025 r.

(akta kontroli str. 65, 79, 132-133)

[26] Dalej: *ZUS*.
[27] Kwota główna bez odsetek.

W okresie objętym kontrolą wierzyciel, po uzyskaniu informacji o wyzbyciu się majątku przez zobowiązanych oraz po przeprowadzaniu analizy wartości ich majątku, złożył do sądu dwie skargi pauliańskie: w I półroczu 2024 r. na kwotę zaległości 540,0 tys. zł i w I półroczu 2025 r. na kwotę zaległości 31,0 tys. zł (zaległości tych nie wyegzekwowano).

(akta kontroli str. 66, 79)

W latach 2023-2024 i I półroczu 2025 w Pionie Poboru i Egzekucji Urzędu funkcjonowały trzy komórki organizacyjne (Dział SEW, Dział SEE oraz Dział Rachunkowości – SER) i nie wystąpiły zmiany na stanowiskach ich kierowników. Na koniec lat 2023-2024 oraz I półrocza 2024 r. i I półrocza 2025 r. w Dziale SEW występowało odpowiednio 15 i 16 oraz 14 i 16 pełnozatrudnionych, a w Dziale SEE – 22 i 23 oraz 23 i 22.

(akta kontroli str. 67, 79)

Skuteczność poboru podatków[28] w 2023 r. i 2024 r. poprawiła się, a w I półroczu 2025 r. uległa pogorszeniu, w porównaniu do stanu w analogicznym okresie roku poprzedniego. W latach 2022-2024 skuteczność poboru podatków wynosiła odpowiednio: 102,0%, 102,2% i 111,5%, a w I półroczu 2024 r. i 2025 r. – 116,4% i 100,9%.

(akta kontroli tom I str. 176-178)

1.2. Wierzyciel nie podjął żadnych działań[29] mających na celu wyegzekwowanie 4 237 zaległości podatkowych na łączną kwotę 5 814,7 tys. zł, występujących według stanu na 30 czerwca 2025 r. (1,2% zaległości podatkowych ogółem na ten dzień), w tym 3 848 zaległości na łączną kwotę 11,1 tys. zł stanowiły zaległości, których wysokość nie przekroczyła 16,00 zł, a 236 zaległości na łączną kwotę 69,8 tys. zł znajdowały się w przedziale od 16,00 zł do 1,0 tys. zł. W odniesieniu do pozostałych 153 zaległości na łączną kwotę 5 733,8 tys. zł (98,6%) wystąpiły następujące okoliczności:

- likwidacja działalności gospodarczej dłużnika – spółki (46 zaległości);
- upadłość konsumencka (22)
- upadłość likwidacyjna (dziewięć);
- zgon dłużnika (23);
- złożenie przez podatnika korekty deklaracji podatkowej w trzeciej dekadzie czerwca 2025 r. (20);
- złożenie przez podatnika wniosku o przeksięgowanie na poczet zaległości zwrotu wykazanego w deklaracji VAT / zeznaniu PIT (dziewięć);
- przywrócenie z opóźnieniem, tj. 1 lipca 2025 r. do ksiąg rachunkowych Urzędu za czerwiec 2025 r., wystornowanych przypisów należności z deklaracji VAT-7, w sytuacji gdy DIAS uchylił decyzję NUCS (wskutek której wystornowano te przypisy) cztery miesiące wcześniej (siedem[30]), co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* obszaru 3;
- od terminu płatności zaległości nie upłynęło 15 dni (cztery);

---

[28] Mierzona relacją zrealizowanych wpływów podatkowych do sumy tych wpływów i przyrostu należności pozostałych do zapłaty z tego tytułu.

[29] Na 30 czerwca 2025 r.

[30] Sytuacja ta dotyczyła jeszcze jednej zaległości, której kwota nie przekroczyła 1,0 tys. zł.

- brak skutecznego doręczenia zawiadomienia o automatycznym wygenerowaniu zeznań (EPITAU)[31] (dwie);
- powstanie zaległości z tytułu decyzji DIAS zmieniającej decyzję organu pierwszej instancji z dniem 23 czerwca 2025 r. (dwie);
- stwierdzenie bezskuteczności egzekucji na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a.;
- zaksięgowanie wpłat podatników w lipcu 2025 r. (dwie);
- złożenie pierwszej wersji zeznania podatkowego w dniu 30 czerwca 2025 r. (jedna);
- kontakt z podatnikiem w związku ze złożonymi korektami deklaracji, po którym dokonano zapłaty zaległości w lipcu 2025 r. (jedna),
- konieczność uzyskania wyjaśnień do złożonej w dniu 9 czerwca 2025 r. korekty zeznania (jedna);
- konieczność ustalenia organu podatkowego właściwego miejscowo dla dłużnika (jedna).

(akta kontroli str. 68, 181,182, 184-194, 302-318, 501-506)

W I półroczu 2025 r. wierzyciel otrzymał informację o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji administracyjnej na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a wobec 109 zobowiązanych posiadających 644 zaległości podatkowych na łączną kwotę 14 767,8 tys. zł. Wszystkie otrzymane postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wierzyciel zaewidencjonował w *Tabeli umorzeń* i wobec 61 zobowiązanych posiadających 564 zaległości w łącznej kwocie 14 671,3 tys. zł[32] (99,3%) sporządził dokument pn. *Analiza ds. działań podejmowanych w celu poszukiwania składników majątkowych po umorzeniu postępowania egzekucyjnego*. W analizach tych dokonano weryfikacji danych adresowych zobowiązanego, określono częstotliwość poszukiwania majątku i termin przedawnienia zaległości, sprawdzono czy zobowiązany jest objęty restrukturyzacją lub upadłością oraz zweryfikowano go pod kątem ewentualnego ustanowienia zastawu lub hipoteki, a także podjęto działania zmierzające do przerzucenia odpowiedzialności na osoby trzecie. Podjęte czynności potwierdziły bezskuteczność działań egzekucyjnych wykazanych w postanowieniach o umorzeniu postępowania egzekucyjnego i nie wykazały ujawnienia nowego majątku. Wobec pozostałych 48 dłużników posiadających 80 zaległości na łączną kwotę 96,5 tys. zł takich analiz nie sporządzono, z uwagi na niskie kwoty zaległości.

(akta kontroli str. 146-148, 195-196)

Na koniec I półrocza 2025 r. występowało:

- 14 616 zaległości w łącznej kwocie 66 531,9 tys. zł (13,9% zaległości podatkowych ogółem) z deklaracji podatkowych;
- 5 797 zaległości w łącznej kwocie 169 646,9 tys. zł (35,4% zaległości ogółem) z decyzji NUS określających lub ustalających zobowiązanie podatkowe;
- 630 zaległości w łącznej kwocie 242 636,2 tys. zł (50,7% zaległości ogółem) z decyzji NUCS określających lub ustalających zobowiązanie podatkowe.

---

[31] Zawiadomienia zostały wysłane 22 maja 2025 r.

[32] Z tego 53 zobowiązanych posiadających zaległości w łącznej kwocie 12 473,2 tys. zł i ośmiu zobowiązanych, wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne przez inne organy egzekucyjne na łączną kwotę 2 198,1 tys. zł.

Średnia zaległość podatkowa z deklaracji podatkowej wyniosła 4,6 tys. zł, a z decyzji podatkowej – 64,1 tys. zł.

Stan zaległości podatkowych z decyzji podatkowych wydanych na podstawie art. 108 ustawy z dnia z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług[33] na koniec 2022 r., 2023 r. i 2024 r. oraz I półrocza 2024 r. i I półrocza 2025 r. wyniósł odpowiednio: 366 080,2 tys. zł (66,0% zaległości z decyzji podatkowych), 342 753,3 tys. zł (65,0%) i 290 747,3 tys. zł (68,9%) oraz 307 491,3 tys. zł (66,8%) i 289 925,0 tys. zł (70,3%). Na koniec 2023 r., 2024 r. i I półrocza 2025 r. zmniejszył się o odpowiednio: 6,4%, 15,2% i 5,7%, w porównaniu do stanu na koniec analogicznego okresu roku poprzedniego.

(akta kontroli str. 68-70)

Szczegółowa analiza akt 10 zaewidencjonowanych zaległości z deklaracji podatkowych[34] na łączną kwotę 7 419,9 tys. zł wykazała[35], że:

- dwie zaległości na kwotę 284,4 tys. zł i 280,3 tys. zł zostały uregulowane po upływie odpowiednio sześciu i siedmiu dni od upływu terminu płatności, na skutek działań wierzyciela (po wystawieniu upomnień). W pozostałych ośmiu przypadkach zaległości nie zostały wyegzekwowane z powodu braku majątku dłużnika, a od upływu terminu płatności do 30 czerwca 2025 r. upłynęło średnio 950 dni;
- z uwagi na znaczne kwoty zaległości oraz negatywną historię zobowiązanych w żadnym przypadku wierzyciel nie kontaktował się z nimi telefonicznie ani drogą e-mail w celu przypomnienia o obowiązku uregulowania zobowiązania;
- w przypadku sześciu zaległości wierzyciel niezwłocznie wystawił upomnienia (od dwóch do dziewięciu dni od terminu płatności), a w pozostałych przypadkach upomnienia nie zostały wystawione niezwłocznie, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- spośród siedmiu przypadków zaległości, dla których wystawiono tytuł wykonawczy[36], w sześciu przypadkach nastąpiło to od trzech do 34 dni po upływie siedmiu dni od dnia doręczenia upomnienia, a w jednym przypadku tytułu wykonawczego nie wystawiono niezwłocznie, co przedstawiono w dalszej części wystąpienie pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- przed przekazaniem tytułów wykonawczych do właściwego organu egzekucyjnego wierzyciel nie zbierał informacji o zobowiązanych i ich majątku. NUS wyjaśniła, że zadanie to realizuje organ egzekucyjny przed wszczęciem egzekucji;
- po otrzymaniu tytułów wykonawczych, organ egzekucyjny podjął czynności niezwłocznie, tj. w tym samym dni lub po upływie od jednego do trzech dni.

---

[33] Dz.U. z 2025 r. poz. 775, ze zm. Dalej: *ustawa o VAT*.

[34] Pięć zaległości według stanu na 30 czerwca 2024 r. i pięć zaległości według stanu na 30 czerwca 2025 r.

[35] Na dzień jej przeprowadzenia, tj. na 3 września 2025 r.

[36] W pozostałych przypadkach tytułu wykonawczego nie wystawiono z uwagi na likwidację podmiotu (jedna zaległość) i spłatę zaległości po wystawieniu upomnienia (dwie zaległości).

We wszystkich siedmiu przypadkach zajęto rachunki bankowe zobowiązanych;

- w pięciu przypadkach egzekucja okazała się bezskuteczna i organ egzekucyjny umorzył postępowania egzekucyjne na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a. [37], a w dwóch przypadkach postępowania te były w toku;
- wierzyciel w każdym z pięciu przypadków, w których postępowanie egzekucyjne zostało umorzone, zweryfikował przesłankę bezskuteczności egzekucji, poszukując majątku dłużnika przy użyciu dostępnych baz danych, a ponadto: wystąpił z wnioskiem o sądowe wyjawienie majątku dłużnika (dla trzech zaległości), przeprowadził analizę możliwości orzekania o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich za zaległości podatkowe (dla trzech zaległości), przeprowadził analizę pod kątem zasadności wniesienia skargi pauliańskiej (dla jednej zaległości), na podstawie art. 25d ust. 1 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym[38] wystąpił z wnioskiem o rozwiązanie podmiotu wpisanego do KRS bez przeprowadzenia postepowania likwidacyjnego oraz na podstawie art. 55a u.p.e.a. – o wpisanie do KRS daty wszczęcia egzekucji administracyjnej, wysokości zaległości oraz daty i sposobu zakończenia egzekucji (dla jednej zaległości). W przypadku dwóch dłużników, którzy byli wpisani do KRS organ egzekucyjny nie wystąpił z wnioskiem do KRS na podstawie art. 55a u.p.e.a, a w przypadku jednego – wystąpił z takim wnioskiem po 636 dniach od upływu 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, co przedstawiono w dalszej części wystąpienie pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* obszaru 2;
- szacowane odsetki od ośmiu nieuregulowanych zaległości podatkowych na dzień niniejszej analizy wyniosły 2 888,7 tys. zł, a termin przedawnienia tych zaległości organ podatkowy określił na lata 2027-2031.

(akta kontroli str. 209-223, 321-322)

Szczegółowa analiza akt 10 zaewidencjonowanych zaległości z decyzji podatkowych[39] na łączną kwotę 27 998,0 tys. zł tys. zł wykazała[40], że:

- w żadnym przypadku zaległość nie została uregulowana, z powodu braku majątku zobowiązanego, z którego można było skutecznie prowadzić egzekucję. Od powstania zaległości do dnia 30 czerwca 2025 r. upłynęło średnio 4 475 dni;
- dla ośmiu zaległości wierzyciel wystawił tytuły wykonawcze po upływie od jednego do 54 dni od uprawomocnienia się decyzji podatkowych, a dla pozostałych zaległości tytuły wykonawcze nie zostały wystawione niezwłocznie, co przedstawiono w dalszej części wystąpienie pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w sześciu przypadkach, po otrzymaniu tytułów wykonawczych organ egzekucyjny zastosował środek egzekucyjny (zajął rachunki bankowe) w tym samym dniu lub po upływie od czterech do 28 dni, w trzech przypadkach nie zastosowano środka egzekucyjnego z uwagi na brak majątku i źródła

[37] We wszystkich przypadkach, w których organem egzekucyjnym był NUS, sporządzono kalkulację kosztów stanowiącą podstawę stwierdzenia, iż w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej koszty egzekucyjne.
[38] Dz.U. z 2025 r. poz. 869.
[39] Pięć zaległości według stanu na 30 czerwca 2024 r. i pięć zaległości według stanu na 30 czerwca 2025 r.
[40] Na dzień jej przeprowadzenia, tj. na 10 września 2025 r.

dochodu zobowiązanych, a w jednym przypadku tytuł wykonawczy przekazano do innego organu egzekucyjnego;

- przed przekazaniem tytułów wykonawczych do właściwego organu egzekucyjnego wierzyciel nie zbierał informacji o zobowiązanym i jego majątku. NUS wyjaśniła, że zadanie to realizuje organ egzekucyjny przed wszczęciem egzekucji;
- w przypadku dziewięciu zaległości organ egzekucyjny umorzył postępowanie ze względu na jego bezskuteczność na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a.[41], w jednym przypadku organ nie przystąpił do egzekucji z uwagi na brak majątku i źródeł dochodu zobowiązanego;
- wierzyciel w każdym z dziewięciu przypadków, w których postępowanie egzekucyjne zostało umorzone, zweryfikował przesłankę bezskuteczności egzekucji;
- po otrzymaniu postanowienia o umorzeniu postępowania, wierzyciel w każdym z dziewięciu przypadków poszukiwał majątku dłużnika, dokonując analiz przy użyciu dostępnych baz danych. Dodatkowo, wystąpił z wnioskiem o sądowe wyjawienie majątku dłużnika (dla pięciu zaległości) oraz wystąpił z wnioskiem o wpis w rejestrze dłużników niewypłacalnych (dla jednej zaległości). W przypadku jednego dłużnika, który był wpisany w KRS, organ egzekucyjny nie wystąpił z wnioskiem do KRS na podstawie art. 55a u.p.e.a., co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*
- w przypadku siedmiu zaległości brak było możliwości określenia terminu przedawnienia, z uwagi na zawieszenie jego biegu na podstawie art. 70 § 6 pkt 1 O.p. (wskutek wszczęcia postępowania karnego skarbowego), natomiast w trzech przypadkach, pomimo wygaśnięcia zobowiązań dłużników (wskutek przedawnienia lub umorzenia z uwagi na zgon), zaległości nie zostały odpisane we właściwym czasie z ewidencji księgowej Urzędu, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* obszaru 3;
- szacowane odsetki od siedmiu nieuregulowanych zaległości podatkowych na dzień niniejszej analizy wyniosły 21 298,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 224-239, 321-322)

NUS wyjaśniła, że prawdopodobieństwo odzyskania 18 nieuregulowanych zaległości podatkowych objętych badaniem (...) *jest bliskie zeru*. W przypadku 15 zaległości postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji (brak majątku dłużnika), w przypadku jednej zaległości organ nie przystąpił do egzekucji z uwagi na likwidację dłużnika, a w pozostałych dwóch przypadkach postępowanie egzekucyjne były w toku, lecz rokowania wyegzekwowania zaległości były niewielkie, z uwagi na nieprowadzenie przez dłużników aktywnej działalności gospodarczej, brak dochodów oraz posiadanie innych zaległości podatkowych.

(akta kontroli str. 322)

[41] W trzech przypadkach do akt postępowania załączono kalkulację kosztów stanowiącą podstawę stwierdzenia, iż w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej koszty egzekucyjne.

1.3. Plany działalności Urzędu na lata 2023-2025 zawierały, wynikające z kierunków działania i rozwoju KAS, kierunki działania Urzędu oraz cele i mierniki stopnia ich realizacji. W obszarze dotyczącym realizacji należności i egzekwowania zaległości podatkowych mierniki stopnia realizacji celów oraz ich wartości (planowane i zrealizowane w danym roku / półroczu) przedstawiały się następująco:

a) 2023 r. i 2024 r.:

- *Realizacja należności publicznoprawnych*[42], wartość planowana – co najmniej odpowiednio 690 486,10 tys. zł i 794 077,0 tys. zł, wartość zrealizowana – 758 284,8 tys. zł (109,8%) i 842 885,4 tys. zł (106,1%);
- *Egzekucja zaległości*[43], wartość planowana – co najmniej odpowiednio 29 990,6 tys. zł i 40 100,0 tys. zł, wartość zrealizowana – odpowiednio 35 738,3 tys. zł (119,2%) i 55 323,9 tys. zł (138,%);
- *Ograniczenie przyrostu zaległości wymagalnych*[44], wartość planowana – maksymalnie 105%, wartość zrealizowana – odpowiednio 95,6% i 79,1%.

b) I półrocze 2025 r.:

- *Realizacja należności publicznoprawnych*[45], wartość planowana – co najmniej 680 115,0 tys. zł, wartość zrealizowana – 693 252,8 tys. zł (101,9%);
- *Egzekucja zaległości*[46], wartość planowana – co najmniej 25 277,0 tys. zł, wartość zrealizowana – 23 169,7 tys. zł (91,7%);

---

[42] Konstrukcja miernika – rodzaj danych: tys. zł; dane składowe: kwota zrealizowanych wpływów w okresie sprawozdawczym; wartość pożądana: minimalna wartość do zrealizowania; studium wykonalności: suma zrealizowanych kwot dochodów (wpłaty – zwroty) podatkowych i celnych w okresie sprawozdawczym, liczona narastająco od początku roku do końca okresu sprawozdawczego do kwoty dochodów (wpłaty – zwroty) do realizacji dla danego województwa. (w 2024 r. wartości wyznaczone do realizacji dla poszczególnych IAS były ustalane jako iloczyn udziału procentowego wskazanego w kolumnie I-XII 2024 r. załącznika do zarządzenia Szefa KAS nr 81 z dnia 6 grudnia 2023 r. i kwoty dochodów podatkowych i cła z ustawy budżetowej na rok 2024); cel pomiaru: umożliwienie oceny stopnia realizacji zadań w zakresie poboru i egzekucji podatków i należności niepodatkowych. Przy wyliczaniu miernika brane były pod uwagę podatki: CIT, PIT, VAT, podatki: akcyzowy, od gier, od instytucji finansowych, od wydobycia niektórych kopalin, od sprzedaży detalicznej oraz cło.

[43] Konstrukcja miernika – rodzaj danych: tys. zł (w 2024 r. mln zł); dane składowe: kwota wyegzekwowana w okresie sprawozdawczym; wartość pożądana: minimalna wartość do zrealizowania; studium wykonalności: uwzględniane są tytuły wykonawcze z typem klasyfikacji spraw SM, CL i SP i tytuły wykonawcze wystawione na podmioty, u których powstało zobowiązanie oraz na następców prawnych, bez uwzględniania WPLP; cel pomiaru: wskaźnik pozwala na ocenę skuteczności działań egzekucyjnych podejmowanych w stosunku do zaległości podatkowych i niepodatkowych stanowiących dochód budżetu państwa.

[44] Konstrukcja miernika – rodzaj danych: procent (%); dane składowe: licznik: kwota zaległości wymagalnych według stanu na koniec okresu sprawozdawczego roku bieżącego x 100, mianownik: kwota zaległości wymagalnych według stanu na koniec analogicznego okresu sprawozdawczego roku poprzedniego; wartość pożądana: niska wartość świadczy o wysokim stopniu realizacji zadań w zakresie ograniczania przyrostu zaległości wymagalnych; studium wykonalności: suma kwot zaległości wymagalnych należności budżetu państwa pozostałych do zapłaty na koniec okresu sprawozdawczego; cel pomiaru: wskaźnik umożliwia ocenę stopnia realizacji zadań w zakresie ograniczania przyrostu zaległości wymagalnych. Przy wyliczaniu miernika brane są pod uwagę wyłącznie dane dotyczące podatku CIT, PIT i VAT krajowego.

[45] W 2025 r. kwoty zrealizowanych wpływów w PIT i w CIT nie pomniejszano o udział jednostek samorządu terytorialnego.

[46] Konstrukcja miernika: rodzaj danych: tys. zł; dane składowe: kwota ustalana dla każdej jednostki KAS odrębnie; tendencja wartości wskaźnika: większy lub równy; studium wykonalności: uwzględniane są tytuły wykonawcze z typem klasyfikacji spraw SM, CL i SP i tytuły wykonawcze wystawione na podmioty, u których powstało zobowiązanie oraz na następców prawnych, bez uwzględniania WPLP oraz tytułów przekazanych w ramach rekwizycji z innego urzędu skarbowego;

– *Efektywne zarządzanie zaległościami*[47], wartość planowana – maksymalnie 103%, wartość zrealizowana – 89,4%.

(akta kontroli str. 79-111, 134-136)

NUS wyjaśniła, że przyczyną nieosiągnięcia w I półroczu 2025 r. zakładanej wartości miernika pn. *Egzekucja zaległości* było przyjęcie w planie działalności Urzędu na 2025 r. zbyt wysokiej kwoty zaległości do wyegzekwowania. Dla porównania, kwota do wyegzekwowania na 30 czerwca 2024 r. została zaplanowana w wysokości 17 050,0 tys. zł, a na 30 czerwca 2023 r. – w wysokości 13 797,4 tys. zł.

Pismem z 13 stycznia 2025 r.[48] Zastępca NUS poinformowała DIAS m.in. o tym, że w planie dzielności Urzędu na 2025 r. ustalona wartość ww. miernika jest zbyt wysoka, wskazując jako realną do wyegzekwowania w 2025 r. kwotę około 34 270,0 tys. zł. Nie zostało to jednak uwzględnione w planie działalności IAS na 2025 r. O zagrożeniu niewykonania miernika organ nadzoru był również informowany drogą mailową 6 czerwca 2025 r., a pisemne wyjaśnienia dotyczące przyczyn niezrealizowania planu zostały przekazane 27 czerwca 2025 r.

NUS wyjaśniła również, że *(...) w II kwartale 2024 roku jednorazowo uzyskano w prowadzonych postępowaniach kwotę ponad 7 000 000 zł, z czego na należność główną zaliczono 4 123 146 zł. Znacząco wpłynęło to na poprawę wyniku, jednak było to zdarzenie jednorazowe. Podmioty, od których należności te zostały wyegzekwowane, po ponownym wszczęciu postępowań egzekucyjnych zakończyły działalność i obecnie nie prowadzą aktywności gospodarczej, co uniemożliwia dalsze zasilenie wpływów z tego źródła (...).* Ponadto NUS wskazała, że wartość miernika pn. *Egzekucja zaległości* uzyskana w I półroczu 2025 r. stanowi drugi w kolejności najlepszy wynik w województwie śląskim.

(akta kontroli str. 196)

Poza ww. miernikami wynikającymi z kierunków działania i rozwoju KAS, dokonywano również oceny efektywności pracy Działu SEE na podstawie wskaźników:

– *Efektywność egzekucji* (PE.EFE)[49], którego minimalna miesięczna wartość dla zaległości objętych tytułami wykonawczymi SM[50], CL[51] i SP[52] zgodnie z przyjętymi założeniami powinna wynosić 3,4%, z kolei dla zaległości

---

cel pomiaru: wskaźnik pozwala na ocenę skuteczności działań egzekucyjnych podejmowanych w stosunku do zaległości podatkowych i niepodatkowych stanowiących dochód budżetu państwa.

[47] Konstrukcja miernika była taka sama jak konstrukcja miernika pn. *Ograniczenie przyrostu zaległości wymagalnych* ustalonego na lata 2023-2024.

[48] Znak 2401-15-007698.

[49] Konstrukcja wskaźnika – rodzaj danych: procent (%); dane składowe: licznik: kwota wyegzekwowana x 100, mianownik: kwota objęta tytułami wykonawczymi do załatwienia; wartość pożądana: wysoka wartość wskaźnika świadczy o skuteczności komórki egzekucyjnej; studium wykonalności: uwzględniane są tytuły wykonawcze z typem klasyfikacji spraw SM i CL (SP) oraz tytuły wykonawcze wystawione na podmioty, u których powstało zobowiązanie oraz na następców prawnych, odrzucane są tytuły wykonawcze przyjęte w wyniku zlecenia rekwizycyjnego oraz tytuły zawieszone na koniec okresu sprawozdawczego, bez uwzględniania wpłat zobowiązanego przed wszczęciem egzekucji; cel pomiaru: wskaźnik pozwala na ocenę skuteczności działań egzekucyjnych podejmowanych w stosunku do zaległości podatkowych i niepodatkowych stanowiących dochód budżetu państwa.

[50] Kod klasyfikacji SM: należności podatkowe (PIT, VAT, CIT).

[51] Kod klasyfikacji CL: należności celne.

[52] Kod klasyfikacji SP: niepodatkowe należności budżetowe administracji podatkowej (np. mandaty).

objętych tytułami SM i CL – 3,8% w I półroczu 2023 r., a od 1 lipca 2023 r. – 3,6%;

- *Efektywność egzekucji należności z tytułów wykonawczych SM czynnych, które wpłynęły w okresie ostatnich dwóch lat od końca roku sprawozdawczego* (EG.EBN)[53], którego minimalna miesięczna wartość została ustalona na poziomie 4,8%.

W latach 2023-2024 i w I półroczu 2025 r. średnia wartość wskaźnika PE.EFE dla zaległości objętych tytułami wykonawczymi SM, CL i SP wyniosła w ww. okresach odpowiednio 3,0%, 3,7% i 4,0%, a dla zaległości objętych tytułami SM i CL – 3,3%, 4,0% i 4,5%. Średnia wartość wskaźnika EG.EBN wyniosła odpowiednio 4,3%, 4,9% i 5,4%.

(akta kontroli str. 112-117, 135-136)

Dane dotyczące stopnia realizacji wyznaczonych celów Urzędu pobierane były na poziomie centralnym przez DIAS. Dane dotyczące realizacji mierników były dostępne w hurtowni danych WHTAX.

(akta kontroli str. 196-197)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku czterech zaległości na łączną kwotę 2 801,2 tys. zł, co stanowiło 40,0% liczby i 37,8% kwoty objętej badaniem próby zaległości wynikających z deklaracji podatkowych, upomnienia nie zostały niezwłocznie przesłane zobowiązanym, czym naruszono § 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych[54] (dotyczy trzech zaległości) i § 7 ust. 1 pkt 1 lit. a wcześniej obowiązującego rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych[55] (dotyczy jednej zaległości). I tak:

- w dwóch przypadkach upomnienia wystawiono po 39[56] i 83[57] dniach od terminu płatności należności;
- w dwóch przypadkach upomnienia wystawiono po 18[58] i 521[59] dniach od złożenia korekt deklaracji, w których został wykazany podatek do zapłaty.

NUS wyjaśniła, iż było to spowodowane: trwającą akcją zeznań w okresie maj-czerwiec każdego roku (kiedy w krótkim czasie generuje się duża liczba

---

[53] Konstrukcja wskaźnika jak przy wskaźniku PE.EFE, z jedną różnicą dotyczącą danych składowych: mianownik:. kwota objęta tytułami wykonawczymi, które wpłynęły w okresie ostatnich dwóch lat od końca roku sprawozdawczego.

[54] Dz.U. z 2020 r. poz. 2083 (rozporządzenie obowiązujące od 20 lutego 2021 r. do 24 marca 2024 r.).

[55] Dz.U. z 2017 r. poz. 1483 (rozporządzenie obowiązujące od 1 stycznia 2016 r. do 29 lipca 2020 r.). Dalej: *rozporządzenie z 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych*.

[56] Dla zaległości z zeznania CIT za 2021 r. z terminem płatności należności upływającym 30 czerwca 2022 r. upomnienie nr 2429-SEW.722.1694981.2022 z kwotą zobowiązania 793,1 tys. zł zostało wystawione 8 sierpnia 2022 r.

[57] Dla zaległości z zeznania PIT za 2020 r. z terminem płatności należności upływającym 30 kwietnia 2021 r. upomnienie nr 2429-SEW.722.1364475.2021 z kwotą zobowiązania 440,6 tys. zł zostało wystawione 22 lipca 2021 r.

[58] Dla zaległości z korekty deklaracji VAT za październik 2023 r. złożonej 21 grudnia 2023 r. upomnienie nr 2429-SEW.722.20900.2024 z kwotą zobowiązania 706,4 tys. zł zostało wystawione w dniu 8 stycznia 2024 r.

[59] Dla zaległości z korekty deklaracji VAT za I kwartał 2016 r. złożonej 6 marca 2020 r. upomnienie nr 2429-SEW.722.1492571.2021 z kwotą zobowiązania 861,1 tys. zł wystawiono 9 sierpnia 2021 r.

podmiotów, które należy objąć upomnieniem), utrudnieniami w doręczeniach upomnień spowodowanymi epidemią Covid-19, koniecznością obsługi (do końca roku) zaległości za listopad 2023 r., koniecznością sprawdzenia przez Dział Rachunkowości poprawności dokonywanych przez podatnika wpłat zaliczek wykazanych w zeznaniu CIT, zgodnie z przyjętymi procedurami w 2022 r.

(akta kontroli str. 210-212, 215, 240, 242-243, 487)

2. W przypadku trzech zaległości na łączną kwotę 6 227,8,0 tys. zł, co stanowiło 15,0% liczby i 17,6% kwoty objętych badaniem prób zaległości z deklaracji i decyzji podatkowych, tytuły wykonawcze nie zostały wystawione niezwłocznie. I tak:

- w przypadku jednej zaległości z deklaracji podatkowej tytuł wykonawczy wystawiono po 222 dniach od daty, w której nastąpiło umorzenie z mocy prawa postępowania o zatwierdzenie układu[60] (na podstawie art. 218a ust. 2 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne[61]), czym nie spełniono kryterium rzetelności działania;
- w przypadku dwóch zaległości z decyzji podatkowych tytuły wykonawcze wystawiono po 153[62] dniach od daty, w której decyzja stała się ostateczna i po 425[63] dniach od daty, w której decyzja stała się prawomocna, czym naruszono § 9 pkt 1 rozporządzenia z 2015 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych.

Odnośnie do ww. zaległości z deklaracji podatkowej NUS wyjaśniła: *(...) Po przeanalizowaniu obwieszczeń w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, informacja o wszczęciu postępowania została wpisana na kartę kontową w Poltax2bplus (...) podatnika. W postępowaniu o zatwierdzenie układu Naczelnik Urzędu Skarbowego w dniu 19.01.2023 r. oddał głos przeciwko układowi, ze względu na bardzo niskie zaspokojenie wierzytelności (...). Z uwagi na brak informacji od Nadzorcy układu oraz brak postanowienia z Sądu nie podejmowano działań do czasu wyjaśnienia etapu postępowania restrukturyzacyjnego. Pracownik 9.10.2023 r. skontaktował się telefonicznie z kancelarią doradcy restrukturyzacyjnego oraz zweryfikował, że układ upadł z mocy prawa z uwagi na brak złożenia do Sądu w ciągu 4 miesięcy od wyznaczonego dnia układowego wniosku o zatwierdzenie układu. W tym dniu, tj. 9.10.2023 r., wystawiono tytuł wykonawczy na przedmiotową zaległość (...).*

Z wyjaśnień NUS dotyczących dwóch zaległości z decyzji podatkowych wynikało, że informacje wskazujące na to, iż stały się one wymagalne, zamieszczono na centralnej karcie kontowej po ponad pięciu oraz 13 miesiącach i dopiero wówczas wystawiono tytuły wykonawcze.

(po anulowaniu, z uwagi na brak otrzymania potwierdzenia doręczenia, upomnienia nr 2429.SEW.722.449371.2020 wystawionego 5 maja 2020 r.).

[60] Dla zaległości z deklaracji VAT za III kwartał 2022 r. na kwotę 297,9 tys. zł wystawiono tytuł wykonawczy nr 2429-723.891417.2023 w dniu 9 października 2023 r. Postępowanie o zatwierdzeniu układu umorzyło się z mocy prawa 1 marca 2023 r., tj. po czterech miesiącach od dnia dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego (28 października 2022 r.), bowiem w tym okresie nie wpłynął do sądu wniosek o zatwierdzenie układu.

[61] Dz.U. z 2024 r. poz. 1428, ze zm.

[62] Dla zaległości z decyzji nr UKS2491/W2P4/42/41/13/31 z 23 lipca 2014 r. określającej podatek VAT do zapłaty za kwiecień 2010 r. na kwotę 992,3 tys. zł, która stała się ostateczna w dniu 13 listopada 2014 r., wystawiono tytułu wykonawczy nr SM5/2761/15 w dniu 15 kwietnia 2015 r.

[63] Dla zaległości z decyzji nr 2429-SPV-2.4103.184-187.2017 z 17 grudnia 2019 r. określającej podatek VAT do zapłaty za luty 2012 r. na kwotę 4 937,6 tys. zł, która uprawomocniła się w dniu 22 stycznia 2020 r., wystawiono tytułu wykonawczy nr 2429-723.229936.2021 w dniu 22 marca 2021 r.

NIK zauważa, iż należności podatkowe Urzędu winny być monitorowane na bieżąco, w celu niezwłocznego podejmowania działań zmierzających do ich wyegzekwowania (po uprzednim ustaleniu, że stały się wymagalne i mogą być egzekwowane).

(akta kontroli str. 213, 225, 232, 240, 243-244, 287-292, 300, 305)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie w zasadniczej części badanych spraw prawidłowo i rzetelnie realizowano zadania wierzyciela w zakresie dochodzenia należności podatkowych. Prowadzono monitoring terminowości zapłaty oraz wystawiano upomnienia i tytuły wykonawcze. W przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego, w oparciu o przeprowadzoną analizę zaległości zobowiązanego poszukiwano jego majątku i źródeł dochodu, przy pomocy dostępnych baz danych. Podejmowano także przewidziane prawem działania w zakresie dochodzenia należności. W 40,0% zbadanych przypadków nie wystawiono jednak niezwłocznie upomnienia, a w 15,0% zbadanych przypadków – tytułu wykonawczego.

OBSZAR

2. Prawidłowość i skuteczność egzekwowania zaległości podatkowych

Opis stanu faktycznego

2.1 Zaległości podatkowe w egzekucji[64] w latach 2022-2024 oraz I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. wyniosły odpowiednio: 262 840,3 tys. zł, 157 510,1 tys. zł i 148 527,7 tys. zł oraz 111 419,8 tys. zł i 120 027,7 tys. zł. W 2023 r. i 2024 r. zmniejszyły się o odpowiednio 40,1% i 6,3%, a w I półroczu 2025 r. zwiększyły się o 7,2%, w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

Największy udział w zaległościach podatkowych w egzekucji[65] w latach 2022-2024 oraz I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. miały zaległości z tytułu podatku VAT, które stanowiły odpowiednio: 83,1%, 68,9% i 70,7% oraz 67,9% i 54,5%. Najmniejszy udział miały zaległości z tytułu podatku akcyzowego, które stanowiły odpowiednio: 0,01%, 3,2%, 0,5% oraz 0,01% i 11,0%.

Zaległości podatkowe w egzekucji[66] wynikające z decyzji wydanych na podstawie art. 108 ustawy o VAT w latach 2022-2024 oraz w I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. wyniosły odpowiednio: 52 264,1 tys. zł, 18 400,8 tys. zł, 15 650,7 tys. zł oraz 8 909,5 tys. zł i 57 006,6 tys. zł i stanowiły odpowiednio: 19,9%, 11,7%, 10,6% oraz 8,0% i 47,5% zaległości podatkowych w egzekucji[67].

NUS wyjaśniła, że na spadek zaległości podatkowych w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. wpływ miała skuteczna egzekucja wynikająca z dwóch tytułów wykonawczych wystawionych na jedną spółkę, w wyniku której zaległości zostały częściowo wyegzekwowane, m.in. poprzez zajęcie wierzytelności u kontrahenta zobowiązanego. Jak dalej wskazała, w 2023 r. do egzekucji nie wpłynęły tytuły wykonawcze opiewające na znaczne kwoty, a szczegółowa analiza 22 podmiotów

[64] Suma kwot: zaległości objętych postępowaniami egzekucyjnymi niezakończonymi na koniec danego okresu, zaległości objętych postępowaniami egzekucyjnymi umorzonymi w tym okresie oraz zaległości wyegzekwowanych w tym okresie.
[65] Jw.
[66] Jw.
[67] Jw.

o zaległościach powyżej jednego miliona złotych uzasadniała umorzenie bezskutecznych postępowań. Wyjaśniła również, że działania organu egzekucyjnego skupiały się przede wszystkim na zmniejszeniu liczby tytułów wykonawczych i skróceniu prowadzenia postępowań.

Dane o liczbie tytułów wykonawczych i objętych nimi kwotach oraz o kwotach wyegzekwowanych były raportowane do DIAS przez Kierownika Działu SEE z wykorzystaniem arkusza udostępnionego na dysku wspólnym IAS (nie przekazywano informacji w tym zakresie w innej formie). Ponadto dane dotyczące efektów działań Urzędu pobierane były przez IAS bezpośrednio z hurtowni WHTAX.

NUS wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpił przypadek wpływu tytułu wykonawczego z zaległością skutkującą wzrostem o 10% lub więcej kwoty zaległości podatkowych w egzekucji na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą.

(akta kontroli str. 507-534, 636-640, 648)

W Urzędzie nie wszczęto egzekucji i nie zastosowano środka egzekucyjnego wobec 107 tytułów wykonawczych obejmujących zaległości podatkowe, z uwagi na:

- wycofanie tytułu wykonawczego przez wierzyciela bądź wpłatę zobowiązania przed wszczęciem egzekucji (51 przypadków);
- odstąpienie przez wierzyciela od czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych, na podstawie art. 6 § 1c w związku z art. 59 § 2 u.p.e.a., tj. w związku z tym, że nie upłynęło 12 miesięcy od dnia wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, wydanego w sprawie prowadzonej na wniosek tego wierzyciela, na podstawie tytułu wykonawczego obejmującego inne należności pieniężne zobowiązanego i nie został ujawniony majątek lub źródło dochodu zobowiązanego, z których było możliwe wyegzekwowanie środków pieniężnych przewyższających koszty egzekucyjne (21 przypadków);
- uprawdopodobnienie, że egzekucja administracyjna będzie bezskuteczna z powodu braku majątku lub źródła dochodu zobowiązanego, z których jest możliwe wyegzekwowanie środków pieniężnych przewyższających koszty egzekucyjne, tj. zaistnienie przesłanki nieprzystąpienia do egzekucji, określonej w art. 29 § 2 pkt 2 u.p.e.a. (16 przypadków);
- niedopuszczalność egzekucji administracyjnej (16 przypadków);
- przekazanie sprawy według właściwości do innego organu (trzy przypadki).

Na podstawie próby pięciu spraw stwierdzono, że niewszczęcie egzekucji administracyjnej było uzasadnione. Od wpływu tytułu wykonawczego do zakończenia czynności w danej sprawie upłynęło od jednego do 67 dni.

(akta kontroli str. 555-556, 560-565)

Jak wyjaśniła NUS, analizy dotyczące struktury zaległości[68] przeprowadzano w Dziale SEE raz na kwartał, w oparciu o dane pobierane z dostępnych

[68] Pod względem największych kwot zaległości, kwot należnych od zobowiązanych z największą liczbą tytułów wykonawczych, a także kwot objętych najdłużej prowadzonymi postępowaniami egzekucyjnymi.

w Urzędzie systemów[69]. Następnie dane dotyczące wyselekcjonowanych podmiotów przekazywane były do poszczególnych pracowników, celem przeprowadzenia dalszych analiz i weryfikacji w dostępnych bazach[70].

Analizując dane dotyczące podatników, dla których wystawiono pięć lub więcej tytułów wykonawczych, ustalono, że w poszczególnych latach liczby takich podatników i wystawionych dla nich (łącznie) tytułów wykonawczych przedstawiały się następująco: w 2022 r. – odpowiednio 671 i 5 900, w 2023 r. – 548 i 5 723, w 2024 r. – 550 i 5 458, w I półroczu 2025 r. – 523 i 5 569. Zaległości tych podatników w egzekucji wyniosły na koniec ww. roku / półrocza odpowiednio: 52 640,9 tys. zł (56,1% zaległości podatkowych w egzekucji ogółem), 30 757,6 tys. zł (58,3%), 23 024,8 tys. zł (40,9%) i 43 463,7 tys. zł (71,9%). Organ egzekucyjny wyegzekwował od tych podatników w ww. roku / półroczu odpowiednio: 15 046,3 tys. zł, 17 180,7 tys. zł, 32 935,7 tys. zł i 9 270,2 tys. zł.

Analizując dane dotyczące podmiotów znajdujących się w latach 2022-2024 i I półroczu 2025 r. na 10 pierwszych pozycjach biorąc pod uwagę najwyższe kwoty zaległości podatkowych w egzekucji (na koniec roku / półrocza), ustalono, że wystawiono dla nich: 116 tytułów wykonawczych w 2022 r., 249 – w 2023 r., 202 – w 2024 r. i 190 – w I półroczu 2025 r. Zaległości podatkowe w egzekucji tych podmiotów wyniosły na koniec ww. roku / półrocza odpowiednio: 32 226,5 tys. zł (34,3% zaległości podatkowych w egzekucji ogółem), 19 711,3 tys. zł (37,3%), 21 876,9 tys. zł (38,9%) i 21 398,9 tys. zł (35,4%). Organ egzekucyjny wyegzekwował od tych podmiotów w ww. roku / półroczu odpowiednio: 1 260,9 tys. zł, 3 892,4 tys. zł, 1 437,9 tys. zł i 560,4 tys. zł.

Na podstawie próby 10 podatników[71], stwierdzono (według stanu na 30 czerwca 2025 r.), że wobec trzech podatników postępowania egzekucyjne były w toku, wobec sześciu – zostały umorzone[72], a wobec jednego – było zawieszone[73]. Organ egzekucyjny podejmował działania polegające na: zajęciu wierzytelności u kontrahenta zobowiązanego, zajęciu rachunków bankowych, zabezpieczeniu nieruchomości. NUS jako wierzyciel (co dotyczyło sześciu przypadków) poszukiwał majątku zobowiązanego, prowadził monitoring zaległości oraz analizy pod kątem przerzucenia odpowiedzialności za zaległości na osoby trzecie.

(akta kontroli str. 347-370, 556, 783-784,786-846)

2.2 W 2022 r. wyegzekwowano 71 288,6 tys. zł zaległości podatkowych, w 2023 r. – 34 359,5 tys. zł, w 2024 r. – 52 341,2 tys. zł (w tym 30 109,7 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 22 592,5 tys. zł (kwoty objęte tytułami wykonawczymi), co stanowiło odpowiednio: 27,1%, 21,8%, 35,5% (27,0%) i 18,8% kwoty zaległości podatkowych w egzekucji.

---

[69] EGAPOLTAX i aplikacji e-Orus.

[70] M.in. w PoltaxPlus, Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, Centralnej Ewidencji Ksiąg Wieczystych, WRO-System.

[71] Pięciu podatników spośród 10 podatników o najwyższych zaległościach na koniec danego okresu oraz pięciu podatników spośród 10 podatników o najwyższej liczbie tytułów wykonawczych w egzekucji w danym okresie, dobranych według osądu kontrolera.

[72] W części lub całości.

[73] Z uwagi na zgon podatnika.

Jak wyjaśniła NUS, w 2022 r. do organu egzekucyjnego wpłynął tytuł wykonawczy obejmujący należność główną w kwocie 39 176,7 tys. zł, a wyegzekwowana zaległość (w wyniku blokady rachunków bankowych przez Szefa KAS, a następnie zajęcia wierzytelności i wpłaty zobowiązanego) stanowiła 55% całej kwoty wyegzekwowanej w 2022 r. Jak dalej wyjaśniła, w 2024 r. wzrost wyegzekwowanych kwot, w porównaniu do roku poprzedniego, związany był ze skuteczną egzekucją wobec czterech podmiotów, w wyniku której wyegzekwowano należność główną w kwocie 19 165,5 tys. zł. Z kolei w I półroczu 2024 r. wyegzekwowano jednorazowo kwotę przekraczającą 7 000,0 tys. zł, wskutek czego w I półroczu 2025 r. kwota wyegzekwowanych należności spadła o 25% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

(akta kontroli str. 507-512, 636-640)

Wyegzekwowane kwoty zaległości[74] według zastosowanych środków egzekucyjnych przedstawiały się następująco:

- egzekucja z rachunków bankowych – w 2022 r. uzyskano 10 292,9 tys. zł, w 2023 r. – 15 002,9 tys. zł, w 2024 r. – 36 174,0 tys. zł (w tym 20 882,9 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 15 923,8 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 14,2%, 42,0%, 64,3% (69,3%) i 68,7% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu;
- egzekucja z innych wierzytelności pieniężnych – w 2022 r. uzyskano 12 553,7 tys. zł, w 2023 r. – 5 452,6 tys. zł, w 2024 r. – 8 823,9 tys. zł (w tym 6 998,9 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 1 600,8 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 17,4%, 15,2%, 15,9% (21,5%) i 6,9% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu;
- egzekucja z pieniędzy – w 2022 r. uzyskano 4 459,6 tys. zł, w 2023 r. – 2 394,1 tys. zł, w 2024 r. – 1 548,6 tys. zł (w tym 916,6 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 383,5 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 6,2%, 6,7%, 2,8% (2,8%) i 1,7% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu;
- egzekucja z wynagrodzenia za pracę – w 2022 r. uzyskano 172,8 tys. zł, w 2023 r. - 104,8 tys. zł, w 2024 r. – 126,9 tys. zł (w tym 43,9 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 98,9 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 0,2%, 0,3%, 0,2% (0,1%) i 0,4% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu;
- egzekucja ze świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego oraz ubezpieczenia społecznego, a także z renty socjalnej – w 2022 r. uzyskano 117,5 tys. zł, w 2023 r. – 114,1 tys. zł, w 2024 r. 105,1 tys. zł (w tym 52,5 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 50,0 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 0,2%, 0,3%, 0,2% (0,2%) i 0,2% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu;
- egzekucja z ruchomości i nieruchomości – w 2022 r. uzyskano 60,4 tys. zł, w 2023 r. – 107,7 tys. zł, w 2024 r. 113,4 tys. zł (w tym 73,1 tys. zł w I półroczu) i w I półroczu 2025 r. – 38,1 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 0,1%, 0,3%, 0,2% (0,2%) i 0,2% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu.

Ponadto z wpłat kwot dokonanych przez zobowiązanych po wszczęciu postępowania egzekucyjnego w 2022 r. uzyskano 44 370,6 tys. zł, w 2023 r. – 12 130,6 tys. zł, w 2024 r. – 7 175,9 tys. zł (w tym 3 104,6 tys. zł w I półroczu)

[74] W tym zaległości niepodatkowych.

i 4 354,5 tys. zł – w I półroczu 2025 r., co stanowiło odpowiednio 61,5%, 34,0%, 13% (9,6%) oraz 18,8% zaległości wyegzekwowanych w danym roku / półroczu.

W wyniku automatycznego zajęcia wierzytelności z rachunków bankowych[75] wyegzekwowano w latach 2023-2024 i I półroczu 2025 r. odpowiednio: 6,9 tys. zł, 83,6 tys. zł (w tym 32,3 tys. zł w I półroczu) i 12,5 tys. zł.

NUS wyjaśniła, że funkcjonowanie automatycznego zajęcia wierzytelności z rachunków bankowych było monitorowane pod kątem skuteczności wysyłki danego zajęcia, a wszelkie przypadki nieprawidłowego działania zgłaszano do osoby odpowiedzialnej za funkcjonowanie automatycznych zajęć. Jak dalej wyjaśniła, na początkowym etapie występowały przypadki nieprawidłowego działania systemu, polegające na ponownym zajęciu środków na rachunku bankowym, mimo uprzedniego skutecznego zajęcia tej wierzytelności.

Wskutek wdrożenia terminali płatniczych wyegzekwowano: 1,8 tys. zł w 2023 r., 49,9 tys. zł w 2024 r. i 4,4 tys. zł w I półroczu 2025 r.

(akta kontroli str. 535, 637-640, 643-647)

Odnośnie pozyskiwania przez organ egzekucyjny informacji z ZUS o zatrudnieniu i pobieraniu świadczeń, NUS wyjaśniła, że od 2022 r. następowało za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ZUS i była to jedyna dostępna droga wymiany informacji w powyższym zakresie. Jak dalej wyjaśniła, organ egzekucyjny nie posiada bezpośredniego dostępu do bazy ZUS, a w ramach KAS nie funkcjonuje żaden kanał umożliwiający automatyczne pobieranie danych oraz automatyczne dokonywanie zajęć świadczeń z ZUS.

(akta kontroli str. 557)

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2025 r. dokonano 178 zajęć ruchomości (m.in. samochodów osobowych i ciężarowych, naczep ciężarowych, komputerów, odzieży, oleju napędowego), z tego 71 w 2022 r., 60 w 2023 r., 37 w 2024 r. i 10 w I półroczu 2025 r. Spośród nich, sprzedano za łączną kwotę 938,5 tys. zł ruchomości objęte 80 (44,9%) zajęciami (stan na 11 sierpnia 2025 r.). Od zajęcia do sprzedaży tych ruchomości upłynęło od 14 do 658 dni (średnio 133 dni). NUS wyjaśniła, że organ egzekucyjny nie ponosił kosztów magazynowania zajętych ruchomości (pojazdy pozostawały w dozorze u zobowiązanego, a mniejsze ruchomości były przechowywane w pomieszczeniach magazynowych Urzędu).

W wyniku badania siedmiu ruchomości objętych 11 zajęciami[76] (6,2% wszystkich zajęć ruchomości w powyższym okresie) ustalono, że:

- dwie ruchomości po bezskutecznej próbie sprzedaży w ramach drugiej licytacji sprzedane zostały w trybie z wolnej ręki po upływie 600 dni od ich zajęcia, a kwoty uzyskane ze sprzedaży pomniejszyły zaległości podatkowe zobowiązanego wobec Urzędu;
- trzy ruchomości (samochody) nie zostały sprzedane ze względu na wpłatę zobowiązanego, egzekucję z rachunków bankowych oraz zwolnienie spod zabezpieczenia z uwagi na wygaśnięcie decyzji zabezpieczającej[77];

[75] W sytuacji, gdy łączna zaległość na należności głównej i odsetkach nie przekraczała 1,0 tys. zł.

[76] Dobrane w sposób celowy, z tego dwie, których czas od zajęcia do sprzedaży przekroczył 600 dni, trzy wycenione ale nie sprzedane, jedną niewycenioną i niesprzedaną oraz jedną, którą sprzedano za najwyższą kwotę.

[77] Decyzję zabezpieczającą wydano w trakcie kontroli podatkowej, a po jej zakończeniu podatnik złożył korekty deklaracji podatkowych uwzględniające ustalenia kontroli.

- jedna ruchomość została zwolniona spod zajęcia przez organ egzekucyjny ze względu na brak możliwości zatwierdzenia tymczasowego zajęcia ruchomości[78];
- jedna ruchomość została sprzedana przez zobowiązanego za zgodą organu egzekucyjnego, na podstawie art. 104a § 1 u.p.e.a., a uzyskana kwota pomniejszyła zaległości podatkowe zobowiązanego wobec Urzędu.

(akta kontroli str. 558, 566-572, 581-583, 731-732, 738-740, 755-760)

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2025 r. dokonano 61 zajęć nieruchomości, z tego 21 w 2022 r., siedem w 2023 r., 14 w 2024 r. i 19 w I półroczu 2025 r. Spośród nich sprzedano za łączną kwotę 2 288,6 tys. zł nieruchomości objęte pięcioma (8,2%) zajęciami (stan na 30 września 2025 r.). Od zajęcia do sprzedaży tych nieruchomości upłynęło od 691 do 1125 dni (średnio 940 dni). W przypadku 20 zajętych nieruchomości, w trakcie trwania postępowania egzekucyjnego dłużnicy wpłacili łącznie 4 558,2 tys. zł, w tym 2 145,5 tys. zł stanowiło spłatę zaległości podatkowych w całości, a 2 412,7 tys. zł – w części. Organ egzekucyjny umorzył egzekucję z trzech nieruchomości, z tego w dwóch przypadkach – na podstawie art. 59 § 1 pkt 1 u.p.e.a., z powodu niedopuszczalności egzekucji administracyjnej, ze względu na zobowiązanego, a w jednym – na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a., z uwagi na to, że po przeprowadzeniu trzeciej licytacji nie doprowadzono do sprzedaży nieruchomości (nie wystąpiły przypadki umorzenia egzekucji ze względu na bezczynność wierzyciela).

W wyniku badania pięciu zajętych nieruchomości[79] ustalono, że:

- w dwóch przypadkach dalsze prowadzenie egzekucji z nieruchomości przekazano komornikowi sądowemu w związku ze zbiegiem egzekucji administracyjnej z sądową;
- w jednym przypadku zobowiązany spłacił zadłużenie w całości i organ egzekucyjny uchylił zajęcie nieruchomości;
- w jednym przypadku organ po trzeciej, bezskutecznej licytacji ułamkowej części nieruchomości umorzył postępowanie egzekucyjne, jednakże jej zajęcie zostało uchylone dopiero po blisko dwóch latach, w toku kontroli NIK, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w jednym przypadku nieruchomość została sprzedana w wyniku licytacji po upływie 982 dni od zajęcia[80], za kwotę 58,0tys. zł.

(akta kontroli str. 573-580, 583-584)

Liczba postępowań egzekucyjnych umorzonych na podstawie art. 59 §2 u.p.e.a. i objęta nimi kwota zaległości podatkowych wynosiły odpowiednio: 473 i 89 250,8 tys. zł w 2022 r., 656 i 61 920,0 tys. zł w 2023 r., 1 046 i 33 577,1 tys. zł w 2024 r. (w tym 342 i 25 199,5 tys. zł w I półroczu) oraz 734 i 35 448,2 tys. zł w I półroczu 2025 r.[81] W 2023 r. i 2024 r., w porównaniu do roku poprzedniego, liczba umorzonych postępowań zwiększyła się o odpowiednio 38,7% i 59,5%,

[78] Z uwagi na błędne dane właściciela pojazdu zawarte w protokole tymczasowego zajęcia ruchomości sporządzonym przez funkcjonariusza UCS.
[79] Dobranych według osądu kontrolera.
[80] Liczone od dnia zajęcia nieruchomości do daty postanowienia o przyznaniu własności.
[81] Z wyłączeniem tytułów wykonawczych wystawionych na osoby trzecie oraz otrzymanych w ramach rekwizycji.

natomiast objęta nimi kwota zaległości zmniejszyła się o odpowiednio 30,6% i 45,8%. W I półroczu 2025 r. liczba umorzonych postępowań i objęta nimi kwota zaległości zwiększyły się o odpowiednio 114,6% i 40,7%, w porównaniu do I półrocza 2024 r.

NUS wyjaśniła, że wzrost liczby umorzonych postępowań egzekucyjnych był efektem prowadzonych analiz, bowiem organ egzekucyjny konsekwentnie dążył do ograniczenia liczby tytułów wykonawczych pozostających do realizacji poprzez eliminowanie postępowań bezskutecznych. Pozwalało to, w jej ocenie, skoncentrować działania na egzekwowaniu należności realnie ściągalnych, zwłaszcza wobec nowych tytułów, w przypadku których istniała możliwość ustalenia majątku zobowiązanego lub źródła jego dochodu. Jak dalej wyjaśniła NUS, dla organu egzekucyjnego zasadnicze znaczenie ma przebieg postępowania, przy czym każdy tytuł wykonawczy traktowany jest jednakowo, niezależnie od wysokości dochodzonej należności. Z tych względów różnice w kwotach zobowiązań nie stanowią kryterium decydującego o umorzeniu sprawy, a wyznacznikiem jest ocena skuteczności bądź bezskuteczności prowadzonego postępowania. NUS zaznaczyła, że umorzenie postępowania egzekucyjnego nie jest równoznaczne z umorzeniem zaległości objętych tytułem wykonawczym, a postępowanie egzekucyjne może zostać wszczęte ponownie po ujawnieniu majątku lub źródła dochodu zobowiązanego.

(akta kontroli str. 540, 728-729)

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) organ egzekucyjny skierował, na podstawie art. 55a ust. 1 u.p.e.a., 381 wniosków o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji zaległości, nieuregulowanej przez podmiot wpisany w tym rejestrze w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji. Spośród tych wniosków, 352 skierowano do KRS po ponad 30 dniach od upływu ww. terminu, a dwa – przed jego upływem, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 619-633)

Według stanu na 30 czerwca 2025 r. w organie egzekucyjnym występowało 1570 tytułów wykonawczych, obejmujących zaległości podatkowe, które nie przekraczały 1,0 tys. zł, na łączną kwotę 593,0 tys. zł. Do 30 września 2025 r. z należności tych wyegzekwowano 67,7 tys. zł (11,4%), co dotyczyło 255 tytułów wykonawczych[82].

Jak wyjaśniła NUS, tytuły wykonawcze obejmujące należności o niskiej wartości traktowane były przez organ egzekucyjny na równi z pozostałymi i w każdym przypadku podejmowane były czynności zmierzające do ustalenia majątku oraz źródeł dochodu zobowiązanych, a jeżeli była możliwość to należności były egzekwowane. NUS wyjaśniła ponadto, że jeżeli zobowiązany miał kilka tytułów wykonawczych, uzyskane środki rozliczano zgodnie z art. 115 u.p.e.a, a następne zaliczano na poczet najstarszych zaległości.

NUS wyjaśniła także, iż w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków niewygenerowania zawiadomienia o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego, w sytuacji ustalenia otwartego rachunku.

W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) organ egzekucyjny wystąpił do administracji podatkowej Litwy z trzema wnioskami (w 2024 r.) o odzyskanie należności

[82] W całości wyegzekwowano kwotę 53,4 tys. zł wynikającą ze 172 tytułów wykonawczych oraz w części kwotę 14,3 tys. zł wynikającą z 83 tytułów wykonawczych.

pieniężnych w łącznej kwocie 158,3 tys. zł, celem dokonania zajęcia rachunku bankowego w Revolut Bank UAB. W rezultacie wyegzekwowano kwotę 859,60 EURO. Jak wskazała NUS, kryterium doboru spraw kierowanych do administracji podatkowej Litwy stanowiła kwota zaległości (nie niższa niż 1 500 EURO) oraz jej wiek (mniej niż pięć lat), stosownie do art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych[83].

(akta kontroli str. 557-559, 869-870)

W wyniku badania próby 10 zaległości podatkowych w łącznej kwocie 1 749,9 tys. zł[84], które zostały wyegzekwowane w toku egzekucji administracyjnej w całości[85], stwierdzono, że:

- łącznie wyegzekwowano kwotę 2 294,90 tys. zł, która obejmowała należność główną, odsetki i koszty egzekucyjne;
- przed wyegzekwowaniem zaległości zebrano informacje o zobowiązanych i ich majątku, w wyniku czego w dziewięciu przypadkach zaległości wyegzekwowano z rachunku bankowego, a w jednym – z wierzytelności kontrahenta zobowiązanego;
- od wszczęcia egzekucji do wyegzekwowania zaległości podatkowej upłynęło od jednego do 464 dni (średnio 89 dni);
- od upływu terminu płatności zobowiązania podatkowego do wyegzekwowania zaległości upłynęło od 13 do 1957 dni (średnio 316 dni).

(akta kontroli str. 672-673)

W wyniku badania próby 10 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 2 709,6tys. zł, objętych postępowaniami egzekucyjnymi umorzonymi na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a.[86], stwierdzono, że:

- w siedmiu sprawach, w których NUS był jednocześnie wierzycielem i organem egzekucyjnym, tytuły wykonawcze zostały wystawione od dziewięciu do 70 dni od daty doręczenia upomnienia (w przypadku zaległości wynikających z deklaracji podatkowych) lub od daty uprawomocnienia się decyzji podatkowej (w przypadku zaległości wynikających z decyzji);
- w każdej sprawie czynności egzekucyjne podjęto niezwłocznie po wpływie tytułu wykonawczego, tj. w tym samym lub następnym dniu i polegały na: przeszukaniu dostępnych baz w celu ujawnienia majątku, z którego można dokonać egzekucji, zajęciu rachunków bankowych oraz wykonaniu czynności w terenie przez poborcę skarbowego;
- postępowania egzekucyjne prowadzone były od 15 do 1307 dni (średnio 374 dni), przy czym w ośmiu sprawach przerwy pomiędzy poszczególnymi czynnościami zmierzającymi do zastosowania środka egzekucyjnego nie przekraczały 180 dni, zgodnie z pkt 13.2 *Instrukcji działania naczelników*

[83] Dz.U. z 2023 r. poz. 2009, ze zm.

[84] Należność główna.

[85] Dobranych w sposób celowy spośród zaległości wyegzekwowanych w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2025 r., których należność główna mieściła się w przedziale od 50,0 do 500,0 tys. zł, z tego pięć z tytułu podatku VAT, dwie – podatku CIT, dwie – podatku PIT oraz jedna – podatku akcyzowego (w przypadku tego podatku dobrano największą wyegzekwowaną zaległość).

[86] Dobranych w sposób celowy spośród postępowań umorzonych w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2025 r., których należność główna mieściła się w przedziale od 50,0 do 500,0 tys. zł, z tego pięć spraw z tytułu podatku VAT, dwie – podatku CIT, dwie – podatku PIT oraz jedna – podatku akcyzowego.

urzędów skarbowych województwa śląskiego w zakresie prowadzonych postępowań egzekucyjnych[87], natomiast w dwóch sprawach wystąpiły dłuższe przerwy, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- we wszystkich przypadkach egzekucja była bezskuteczna z uwagi na brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję[88];
- wobec trzech spośród ośmiu zobowiązanych, będących spółkami kapitałowymi, organ egzekucyjny nie wystąpił z wnioskiem o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji zaległości nieuregulowanych w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości;*
- wierzyciel poszukiwał majątku zobowiązanego w przypadku wszystkich siedmiu spraw, w których był jednocześnie organem egzekucyjnym, w tym w jednym przypadku wydano decyzję o przerzuceniu odpowiedzialności na osobę trzecią, a w jednym prowadzono analizy pod tym kątem;
- spośród tych siedmiu spraw, w pięciu zobowiązania przedawnią się w latach 2026-2030[89], a w dwóch trwało zawieszenie biegu terminu przedawnienia zobowiązań w związku z wszczęciem postępowań karnych skarbowych.
- wierzyciel planuje dalszy monitoring zaległości, cyklicznie poszukiwanie majątku zobowiązanych.

(akta kontroli str. 672, 676-725)

Liczba tytułów wykonawczych obejmujących należności podatkowe[90], do realizacji w danym roku / półroczu wynosiła: 12 866 w 2022 r., 12 118 w 2023 r., 11 838 w 2024 r. (9 343 w I półroczu) i 8 617 w I półroczu 2025 r. W ww. latach / półroczach zrealizowano odpowiednio: 5 769, 5 700, 6 531 (3 125) i 3 560 tytułów wykonawczych.

(akta kontroli str. 536, 541-549)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły istotne zmiany w liczbie przeciętnie zatrudnionych w Dziale SEE. W 2024 r. nieznacznie wzrosła, a w 2023 r. i I półroczu 2025 r. obniżyła się w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. W latach 2022-2024 oraz w I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. wyniosła odpowiednio: 23,17; 22,96; 23,75 oraz 23,67 i 22,46.

(akta kontroli str. 539)

Wydatki na wynagrodzenia pracowników Działu SEE wzrosły w 2023 r., 2024 r. i I półroczu 2025 r. o odpowiednio: 15,8%, 36,4% i 14,9%, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. W latach 2022-2024 oraz I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. wynosiły odpowiednio: 1 938,2 tys. zł, 2 245,4 tys. zł i 3 061,9 tys. zł oraz 1 409,3 tys. zł i 1 619,1 tys. zł. Wzrosło również wypłacone wynagrodzenie prowizyjne dla pracowników zatrudnionych w Dziale SEE.

---

[87] Załącznik do zarządzenia DIAS nr 23/2019 z 28 lutego 2019 r. Dalej: *Instrukcja w zakresie prowadzonych postępowań egzekucyjnych*.

[88] Organ egzekucyjny każdorazowo sporządził kalkulację kosztów stanowiącą podstawę stwierdzenia, iż w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej koszty egzekucyjne.

[89] Według stanu na 30 września 2025 r.

[90] Z wyłączeniem tytułów wykonawczych obejmujących zaległości wobec osób trzecich oraz tytułów wykonawczych z rekwizycji.

Wynosiło odpowiednio: 1 714,8 tys. zł, 1 721,8 tys. zł, 2 516,2 tys. zł oraz 1 231,3 tys. zł i 1 294,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 538)

W latach 2022-2024 oraz w I półroczu 2024 r. i I półroczu 2025 r. wskaźniki skuteczności i efektywności egzekucji należności podatkowych przedstawiały się następująco:

- relacja liczby zrealizowanych tytułów wykonawczych obejmujących należności podatkowe do liczby takich tytułów do realizacji – odpowiednio: 44,8%, 47,0% i 55,2% oraz 33,4% i 41,3%;
- relacja liczby zrealizowanych tytułów wykonawczych obejmujących należności podatkowe do liczby przeciętnie zatrudnionych w Dziale SEE – odpowiednio: 249,7, 248,9 i 275,6 oraz 132,4 i 158,9;
- relacja wydatków na wynagrodzenia pracowników Działu SEE do liczby zrealizowanych tytułów wykonawczych obejmujących należności podatkowe – odpowiednio: 348,0, 393,9 i 468,8 oraz 451,0 i 454,8;
- relacja kwoty wyegzekwowanych należności podatkowych objętych tytułami wykonawczymi do wydatków na wynagrodzenia pracowników Działu SEE – odpowiednio: 36,8, 15,3 i 17,1oraz 21,4 i 13,9;
- relacja kwoty wyegzekwowanych należności podatkowych objętych tytułami wykonawczymi do wydatków na wynagrodzenia prowizyjne pracowników Działu SEE – odpowiednio: 41,6, 19,9 i 20,8 oraz 24,5 i 17,5.

(akta kontroli str. 537, 539)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wnioski o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych nieuregulowanych w terminie 60 dni od daty jej wszczęcia, prowadzonej wobec podmiotu wpisanego w KRS:

a. nie zostały złożone w przypadku dwóch[91] z czterech (50,0%) zaległości, objętych zbadaną próbą zaległości z deklaracji podatkowych, jednej[92] z dwóch (50,0%) zaległości, objętych zbadaną próbą zaległości z decyzji podatkowych oraz trzech[93] z ośmiu (37,5%) spraw, objętych zbadaną próbą postępowań egzekucyjnych umorzonych na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a., czym naruszono art. 55a § 1 u.p.e.a.;

b. zostały złożone w przypadku jednej[94] z czterech (25,0%) zaległości, objętych zbadaną próbą zaległości z deklaracji podatkowych, po upływie 636 dni, a w przypadku 352 z 381[95] (92,4%) spraw po upływie od 31 do 1589 dni, od zakończenia terminu 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, czym naruszono pkt 15.1 *Instrukcji w zakresie prowadzonych postępowań egzekucyjnych*,

[91] 1) Podatek VAT za II kwartał 2023 r. na kwotę 2 700,0 tys. zł; 2) podatek VAT za luty 2022 r. na kwotę 468,7 tys. zł.
[92] Podatek VAT za kwiecień 2010 r. na kwotę 992,3 tys. zł.
[93] Zaległości w kwotach: 340,9 tys. zł, 232,3 tys. zł i 452,3 tys. zł.
[94] Podatek VAT za III kwartał 2022 r. na kwotę 297,9 tys. zł.
[95] Według zestawienia wniosków o wpis do KRS w otwartych sprawach w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2025 r.

z którego wynikało, iż postępowanie związane z wpisem do KRS winno być zainicjowane bezzwłocznie;

c. zostały złożone, pomimo że nie upłynął termin 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, w przypadku dwóch z 381 (0,5%) spraw, czym naruszono art. 55a § 1 u.p.e.a.

(akta kontroli str. 208, 319-320, 496, 619-633, 677, 705-706, 709-710, 724-725, 777)

W sprawie nieprawidłowości dotyczących składania wniosków do KRS na podstawie art. 55a § 1 u.p.e.a., NUS wyjaśniła, że zasadnicze siły koncentrowane są na jak najszybszym egzekwowaniu należności, poszukiwaniu majątku zobowiązanych oraz dokonaniu sprzedaży ruchomości. Przyczyną braku wniosków w pięciu sprawach, według wyjaśnień NUS, były ograniczone możliwości kadrowe. NUS podkreśliła, że brak wpisu nie ma wpływu na wynik prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Odnośnie zwłoki w złożeniu wniosku do KRS w przypadku zaległości z deklaracji podatkowej NUS wyjaśniła, że w uwagach tej sprawy omyłkowo dokonano adnotacji, iż zaległość została wpisana do KRS.

(akta kontroli str. 324-325, 729, 870-871)

NIK zwraca uwagę, że realizacja zadań priorytetowych organu egzekucyjnego nie może powodować zaniechania prawidłowego wypełniania jego obowiązków ustawowych. Wnioski o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych nieuregulowanych w terminie 60 dni od daty jej wszczęcia, winny być składane niezwłocznie po upływie tego okresu, w celu ujawnienia innym uczestnikom obrotu gospodarczego istnienia należności publicznoprawnych, które są wierzytelnościami uprzywilejowanymi, korzystającymi z pierwszeństwa zaspokojenia.

2. W dwóch z 10 (20,0%) objętych badaniem sprawach, w których umorzono podstępowania egzekucyjne na podstawie art. 59 § 2 u.p.e.a., wystąpiły przerwy pomiędzy wykonaniem kolejnych czynności zmierzających do zastosowania środka egzekucyjnego, wynoszące 322[96] i 343[97] dni, w sytuacji, gdy w pkt 13.2 *Instrukcji w zakresie prowadzenia postępowań egzekucyjnych* wskazano, że przerwy te nie powinny przekroczyć 180 dni.

(akta kontroli str. 707-708, 711-713, 733-742, 775)

Odnosząc się do przyczyn ponad półrocznych przerw NUS wyjaśniła, że nie wszystkie zapytania kierowane w ramach dostępnych systemów były drukowane i wpinane do akt – zarówno ze względów oszczędnościowych, jak i braku konieczności gromadzenia tego rodzaju dokumentów. Wyjaśniła również, że w latach 2023-2024 organ zajmował wysokie miejsca wśród śląskich urzędów w zakresie wskaźnika obciążenia pracą w oparciu o liczbę czynnych tytułów wykonawczych. Dodała, że przy tak dużej liczbie spraw do załatwienia

[96] Nr systemowy 10968399 – 19 kwietnia 2022 r. uzyskano odpowiedź z ZUS na pytanie organu skierowane 21 lutego 2022 r., a kolejną czynność podjęto 7 marca 2023 r. (raport o rachunkach bankowych zobowiązanego).

[97] Nr systemowy 18009903 – 30 września 2022 r. ponownie wszczęto egzekucję z wniosku wierzyciela i w tym samym dniu wydano zawiadomienie o zajęciu wynagrodzenia za pracę, a kolejną czynność podjęto 8 września 2023 r. (automatyczne ustalenie majątku zobowiązanego).

oraz zróżnicowanym zakresie czynności do wykonania, nie było możliwe zrealizowanie wszystkich zadań w najkrótszym możliwym czasie.

(akta kontroli str. 729-731)

NIK zauważa, że w aktach spraw egzekucyjnych znajdowały się informacje o weryfikacji danego podmiotu w dostępnych bazach Urzędu. Wyniki przeglądu (wydruki) nie były wpinane do akt, jednakże pozostawał ślad rewizyjny wykonania czynności w ramach postępowania egzekucyjnego. W toku badania przeprowadzonego przez NIK czynności te zostały uwzględnione przy obliczaniu długości przerw.

3. Po trzeciej, bezskutecznej próbie sprzedaży ułamkowej części nieruchomości (licytacja w dniu 4 października 2023 r.) organ egzekucyjny przez blisko dwa lata nie dokonał uchylenia jej zajęcia, pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 111k § 1 u.p.e.a.

Zajęcie uchylono w toku kontroli NIK (29 września 2025 r.).

(akta kontroli str. 573, 592-593)

NUS jako przyczynę nieuchylenia zajęcia wskazała niedopatrzenie.

(akta kontroli str. 871)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie w zasadniczej części badanych spraw prawidłowo i skutecznie realizowano zadania organu egzekucyjnego w zakresie egzekwowania należności podatkowych. Po wpływie tytułów wykonawczych niezwłocznie przystępowano do prowadzenia postępowań egzekucyjnych. Gromadzono informacje o zobowiązanych oraz ich majątku i stosowano odpowiednie środki przewidziane w u.p.e.a., wykorzystując dostępne narzędzia informatyczne wspomagające ten proces. Zasadnie umarzano postępowania egzekucyjne, z uwagi na bezskuteczność egzekucji. W większości przypadków jednak obowiązek organu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 55a § 1 u.p.e.a., nie był wykonywany bezzwłocznie, bowiem wnioski o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych, zostały złożone w 92,4% przypadków po upływie od 31 do 1589 dni od zaistnienia przesłanki określonej w ww. przepisie. Ponadto w sześciu przypadkach stwierdzono niedopełnienie tego obowiązku, a w dwóch – jego wykonanie przed zaistnieniem tej przesłanki. Wystąpiły również przypadki przerw przekraczających 180 dni pomiędzy kolejnymi czynnościami zmierzającymi do zastosowania środka egzekucyjnego (w 20,0% zbadanych postępowań), a także przypadek niedokonania (do czasu kontroli NIK) uchylenia zajęcia nieruchomości, pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 111k § 1 u.p.e.a.

OBSZAR

3. Prawidłowość odpisywania zaległości podatkowych

Opis stanu faktycznego

W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) odpisano z tytułu przedawnienia 8 336 należności podatkowych na łączną kwotę 181 709,8 tys. zł, z tego: w 2022 r. 1 978 na kwotę 30 170,7 tys. zł, w 2023 r. 1 781 na kwotę 31 551,2 tys. zł, w 2024 r. 3 533 na kwotę 97 352,0 tys. zł (w tym w I półroczu 2 380 na kwotę 52 898,8 tys. zł) i w I półroczu 2025 r. 1 044 na kwotę 22 635,9 tys. zł.

Kwota należności podatkowych odpisanych w 2023 r. i 2024 r. zwiększyła się o odpowiednio 4,6% i 208,6%, a w I półroczu 2025 r. zmniejszyła się o 57,2% w porównaniu do stanu w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Na istotny wzrost zaległości odpisanych z tytułu przedawnienia w 2024 r. miało wpływ pismo Dyrektora Departamentu Poboru Podatków w Ministerstwie Finansów nr DPP6.851.12.2024.CNMM z 23 kwietnia 2024 r., odnoszące się do art. 70 § 8 O.p., w którym polecono m.in. przeprowadzenie przez komórki do spraw wierzycielskich urzędów skarbowych weryfikacji terminu przedawnienia zobowiązań zabezpieczonych hipoteką lub zastawem skarbowym i odpisania należności przedawnionych. W wyniku przeprowadzonej w Urzędzie weryfikacji odpisano z ewidencji księgowej Urzędu wszystkie należności podatkowe uznane za przedawnione, tj. 1 580 należności w łącznej kwocie 58 133,5 tys. zł. Wszystkie odpisano w 2024 r. – 828 na kwotę 23 781,3 tys. zł w maju, 206 na kwotę 6 705,5 tys. zł w czerwcu, 505 na kwotę 24 846,4 tys. zł w lipcu i 41 na kwotę 2 800,3 tys. zł w sierpniu.

(akta kontroli str. 873-875, 879-927, 1107-1108, 1115-1117)

Uzasadniając decyzję o zastosowaniu się do poleceń zawartych w ww. piśmie, NUS wyjaśniła: *Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach pismem z 29.04.2024r. nr 2401-IEZ.4020.2.2024.3 przekazał stanowisko Ministerstwa Finansów (...) wraz z wytycznymi realizacji polecenia tj. weryfikacji terminu przedawnienia spraw zabezpieczonych hipoteką / zastawem i podjęcia działań w celu odpisania należności przedawnionych i wykreślenia ustanowionych zabezpieczeń, a w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego, jego umorzenie. Zastosowaliśmy się do ww. polecenia, dokonaliśmy analizy, po czym odpisaliśmy zaległości przedawnione / umorzyliśmy postępowania egzekucyjne. Zgodnie z art. 70 § 6 ustawy (...) Ordynacja podatkowa (...), w brzmieniu obowiązującym w okresie 1.01.1998 – 31.12.2002, nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką, jednakże po upływie terminu przedawnienia zaległość podatkowa może być egzekwowana tylko z przedmiotu hipoteki. 1.01.2003r., w wyniku nowelizacji Ordynacji podatkowej, przepis ten otrzymał nowe brzmienie, a dotychczasowa jego treść została przeniesiona – i uzupełniona o zapisy dotyczące zastawu skarbowego – do § 8, który stanowi, że nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednakże po upływie terminu przedawnienia zobowiązania te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu. Cytowany przepis (art. 70 § 6 ww. ustawy) był przedmiotem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, który – wyrokiem z 8.10.2013r., nr sygn. akt SK 40/12 – stwierdził jego niekonstytucyjność. Jednocześnie, w końcowej części uzasadnienia wyroku, Trybunał zauważył, że norma zawarta w analizowanym przepisie została powtórzona w art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, który to przepis nie był (...) przedmiotem orzekania, lecz w sposób oczywisty mają do niego odpowiednie zastosowanie te same zastrzeżenia konstytucyjne, które zostały podniesione w [powołanym] wyroku. Cytowana treść uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego spowodowała ukształtowanie się w orzecznictwie sądowym tendencji do uznawania art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej za niezgodny z Konstytucją i w konsekwencji do stwierdzania przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką. Wskazany powyżej kierunek orzecznictwa został zaakceptowany przez Ministerstwo Finansów, które – w piśmie z 23.04.2024r., nr DPP6.851.12.2024.CNNM – powołuje się na odpowiedź udzieloną na interpelację poselską nr 2312 (pismo z dnia 10.04.2024r.) i przyjęło prokonstytucyjną wykładnię art. 70 § 8 OP oraz stwierdziło, że na gruncie art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej ustanowienie hipoteki lub zastawu skarbowego nie wyklucza przedawnienia*

zabezpieczonego w ten sposób zobowiązania podatkowego, przy czym termin przedawnienia biegnie na zasadach ogólnych, określonych w art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej, jeżeli nie zaistniały okoliczności skutkujące zawieszeniem lub przerwaniem biegu terminu przedawnienia danego zobowiązania.

(akta kontroli str. 1114-1120)

NIK zauważa, że w związku z niewykonaniem zaleceń wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego[98] z dnia 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, w którym TK stwierdził niekonstytucyjność rozwiązań prawnych dotyczących zasad przedawniania się hipoteki i zastawu skarbowego, NUS realizował wytyczne Szefa KAS wynikające z pisma nr DPP6.851.12.2024.CNMM z dnia 23 kwietnia 2024 r., odnoszącego się do art. 70 § 8 O.p. NUS dokonując odpisu przedawnionych należności zgodnie z tymi wytycznymi działał w sytuacji, w której TK i sądy administracyjne wskazywały na wtórną niekonstytucyjność art. 70 § 8 O.p., a organy władzy wykonawczej i ustawodawczej nie podjęły działań legislacyjnych mających na celu skuteczne wprowadzenie właściwych rozwiązań prawnych zalecanych przez organy władzy sądowniczej.

W Urzędzie przegląd zastawów skarbowych i zabezpieczeń hipotecznych dokonywany był m.in. w ramach działań dotyczących przedawnionych należności Skarbu Państwa[99]. Dokonywano także przeglądu zabezpieczeń w ramach działań doraźnych podejmowanych z własnej inicjatywy oraz na polecenie DIAS. W sytuacji gdy zobowiązanie podatkowe zabezpieczone hipoteką wygasło na skutek przedawnienia, NUS nie występował z urzędu z wnioskiem o wykreślenie wpisu hipotecznego. Kierowano wówczas do podatników pismo z oświadczeniem o wygaśnięciu wierzytelności zabezpieczonej wpisem hipotecznym. Z kolei w przypadku, gdy wygasło na skutek przedawnienia zobowiązanie zabezpieczone zastawem skarbowym, NUS występował z wnioskiem o wykreślenie z Rejestru Zastawów Skarbowych.

(akta kontroli str. (150-161, 876, 936-937, 942-1103, 1107-1108)

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w Urzędzie występowało 6 714 zaległości podatkowych starszych niż pięć lat w łącznej kwocie 418 646,1 tys. zł (86,1% zaległości ogółem), z tego:

- 4 054 zaległości w kwocie 18 496,9 tys. zł, wynikających z deklaracji podatkowych;
- 2 076 zaległości w kwocie 162 768,6 tys. zł, wynikających z decyzji NUS, w tym 341 zaległości w kwocie 115 606,7 tys. zł, wynikających z decyzji wydanych na podstawie art. 108 ustawy o VAT;
- 586 zaległości w kwocie 237 380,6 tys. zł, wynikających z decyzji NUCS, w tym 211 zaległości w kwocie 169 081,3 tys. zł z decyzji wydanych na podstawie art. 108 ustawy o VAT.

(akta kontroli str. 69, 876)

W latach 2022-2024 miernik mierzący relację zaległości odpisanych w stosunku do przedawnionych wynosił odpowiednio: 99,94%, 95,91% i 98,74%. NUS wyjaśniła, że 55 zaległości przedawniło się 30 grudnia 2023 r. (sobota) i odpisano je 4 stycznia 2023 r., natomiast dane do obliczenia wartości miernika były

[98] Dalej: *TK*.

[99] Na podstawie Decyzji NUS nr 3/2022 z 15 marca 2022 r., a następnie Decyzji NUS nr 5/2025 z 18 lutego 2025 r.

pobrane na 31 grudnia 2023 r. NUS wskazała, że gdyby uwzględniono odpisanie tych zaległości przy obliczaniu wartości miernika, osiągnęłaby ona poziom 99%.

(akta kontroli str. 928-933)

Szczegółowe badanie 10 spraw dotyczących zaległości podatkowych starszych niż pięć lat (według stanu na koniec 2024 r.) na łączną kwotę 11 366,8 tys. zł[100] (2,7%) wykazało, że:

- w przypadku pięciu zaległości trwało zawieszenie biegu terminu przedawnienia zaległości podatkowych, na podstawie art. 70 § 6 pkt 1 O.p., wskutek wszczęcia postępowań w sprawach o przestępstwo skarbowe (postępowania te nie zostały prawomocnie zakończone);
- dwie zaległości[101] przedawniły się 1 stycznia oraz 3 czerwca 2025 r. i zostały odpisane z ksiąg rachunkowych Urzędu odpowiednio 10 stycznia i 27 czerwca 2025 r.,
- dla pozostałych trzech zaległości[102] w Urzędzie określono, uwzględniając stosowne okoliczności, datę przedawnienia na dzień 9 grudnia 2025 r., 27 stycznia i 29 maja 2026 r.;
- w siedmiu przypadkach, w których wszczęto postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, zawieszono bieg terminu przedawnienia;
- w żadnym przypadku nie została ustanowiona hipoteka ani zastaw skarbowy;
- w przypadku każdej zaległości wierzyciel zebrał informacje o zobowiązanym i jego majątku;
- wszystkie zaległości podatkowe objęto postępowaniami egzekucyjnymi. W ośmiu przypadkach[103] ostatnia czynność egzekucyjna mająca na celu wyegzekwowanie zaległości nastąpiła: 28 maja 2014 r., 14 lipca i 27 października 2015 r., 27 września 2018 r., 16 czerwca i 9 grudnia 2020 r., 12 lipca i 5 października 2021 r., a w dwóch przypadkach[104] czynności egzekucyjne nie zostały podjęte wobec braku majątku dłużników;
- w żadnym przypadku zaległości podatkowe nie zostały wyegzekwowane z uwagi na brak majątku, z którego można było prowadzić skuteczną egzekucję.

(akta kontroli str. 1104-1105)

---

[100] Pięć zaległości z tytułu podatku VAT najwyższych pod względem kwotowym: 1) na kwotę 2 924,0 tys. zł za wrzesień 2016 r., 2) na kwotę 2 049,0 tys. zł za IV kw. 2011 r., 3) na kwotę 1 650,4 tys. zł za IV kw. 2012 r., 4) na kwotę 1 521,6 tys. zł za luty 2015 r., 5) na kwotę 912,4 tys. zł za marzec 2013 r. oraz dwie zaległości z tytułu podatku CIT za 2018 r. na kwoty 177,8 tys. zł i 66,7 tys. zł, dwie zaległości z tytułu podatku PIT za 2007 r. i 2008 r. na kwoty odpowiednio 666,2 tys. zł i 692,1 tys. zł i jedna zaległość z tytułu podatku VAT na kwotę 706,6 tys. zł za czerwiec 2009 r., wybrane według osądu kontrolera.

[101] 1) Zaległość z tytułu podatku VAT za IV kw. 2012 r., 2) zaległość z tytułu podatku CIT za 2018 r..

[102] 1) Zaległość z tytułu podatku VAT za luty 2015 r., 2) zaległość z tytułu podatku CIT za 2018 r., 3) zaległość z tytułu podatku VAT za marzec 2013 r.

[103] 1) Zaległość z tytułu podatku VAT za czerwiec 2009 r., 2) zaległość z tytułu podatku VAT za IV kw. 2012 r., 3) zaległość z tytułu podatku VAT za marzec 2013 r., 4) zaległość z tytułu podatku PIT za 2008 r., 5) zaległość z tytułu podatku CIT za 2018 r., 6) zaległość z tytułu podatku VAT za luty 2015 r., 7) zaległość z tytułu podatku VAT za wrzesień 2016 r., 8) zaległość z tytułu podatku CIT za 2018 r.

[104] 1) Zaległość z tytułu podatku VAT za IV kw. 2011 r. i 2) zaległość z tytułu podatku PIT za 2007 r.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wystornowane przypisy należności na łączną kwotę 35,3 tys. zł (z deklaracji VAT-7 za luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, sierpień, wrzesień i grudzień 2021 r.) przywrócono 1 lipca 2025 r. do ksiąg rachunkowych Urzędu za czerwiec 2025 r., w sytuacji gdy DIAS uchylił decyzję NUCS[105] (wskutek której wystornowano te przypisy) 28 lutego 2025 r.[106], o czym Urząd został poinformowany 20 marca 2025 r. Naruszono tym art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości[107], stanowiący, że do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Przepis ten miał zastosowanie do zapisów w księgach rachunkowych Urzędu, zgodnie z § 5 ust. 2 zarządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie zasad rachunkowości i planów kont dla organów podatkowych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat, wpłat z zysku przedsiębiorstw państwowych, jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz banków państwowych, a także innych niepodatkowych należności budżetowych, do których poboru, ustalania lub określania są uprawnione organy podatkowe[108].

W rezultacie w miesiącach od marca do maja 2025 r. na karcie kontowej podatnika błędnie wykazywane były nadpłaty (gdyż wpłat zadeklarowanych przez podatnika kwot podatku VAT nie można było powiązać z przypisami należności). W konsekwencji w sprawozdaniu miesięcznym z wykonania planu dochodów budżetowych (RB-27) za marzec 2025 r. zawyżono nadpłaty.

Było to spowodowane opóźnionym przekazaniem (25 czerwca 2025 r., tj. po ponad trzech miesiącach) decyzji DIAS przez pracownika Referatu Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług oraz Podatków Majątkowych i Sektorowych do Działu Obsługi Bezpośredniej Urzędu, gdzie przywrócono deklaracje VAT w systemie POLTAX. Pracownik ten – główny ekspert skarbowy – wyjaśnił, iż miał wiele terminowych spraw, takich jak przygotowanie projektu decyzji, czy stanowiska do odwołania od decyzji NUS. NUS potwierdziła te wyjaśnienia, wskazując na: *(...) Przeoczenie, czynnik ludzki, spowodowany w głównej mierze trudnymi i terminowymi sprawami prowadzonymi przez pracownika.*

(akta kontroli str. 377-383, 459-486, 501-506)

2. Trzy z zaległości w łącznej kwocie 6 273,0 tys. zł (1,3% zaległości podatkowych ogółem na koniec I półrocza 2025 r.) odpisano z ksiąg rachunkowych Urzędu z opóźnieniem, czym naruszono art. 20 ust. 1 u.o.r., stanowiącym, że do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Przepis ten miał zastosowanie do zapisów w księgach rachunkowych Urzędu, zgodnie z § 5

[105] Decyzja z dnia 14 listopada 2024 r., znak 338000-CKK4-16.4103.22.2024.34, określająca zobowiązanie w podatku VAT.
[106] Decyzja znak 2401-IOV3.4103.2.2025.KJ.
[107] Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm. Dalej: *u.o.r.*
[108] Dz.Urz. MFFiPR z 2021 r. poz. 139. Dalej: *zarządzenie w sprawie zasad rachunkowości i planów kont dla organów podatkowych*.

ust. 2 zarządzenia w sprawie zasad rachunkowości i planów kont dla organów podatkowych. I tak:

- dwie zaległości[109] na kwotę 992,3 tys. zł i 3 470,7 tys. zł, które uległy przedawnieniu odpowiednio 27 sierpnia i 6 października 2021 r., zostały odpisane z ksiąg rachunkowych Urzędu 14 i 21 lipca 2025 r., tj. po upływie 1 417 i 1 384 dni od daty przedawnienia;
- zaległość[110] na kwotę 1 810,0 tys. zł, która została umorzona decyzją NUS z 30 czerwca 2025 r.[111] na podstawie art. 67d § 1 pkt 4 O.p.[112], została odpisana z ksiąg rachunkowych Urzędu 11 sierpnia 2025 r., tj. po upływie 42 dni od daty jej umorzenia.

Konsekwencją opóźnionego odpisania ww. zaległości podatkowych z ksiąg rachunkowych Urzędu było wykazywanie w miesięcznych i rocznych sprawozdaniach z wykonania planu dochodów budżetowych (RB-27) zawyżonych kwot należności, należności pozostałych do zapłaty i zaległości netto.

W sprawie przyczyn opóźnienia w odpisaniu ww. zaległości przedawnionych Zastępca NUS ds. Poboru i Egzekucji i Kierownik Działu SEW wyjaśnili m.in., że priorytetowym zadaniem tej komórki organizacyjnej było zapewnienie realnego wpływu środków do budżetu państwa i przedstawili działania podejmowane w tym zakresie. NUS i jej Zastępca ds. Poboru i Egzekucji przedstawiły również działania podejmowane w zakresie monitorowania występowania zdarzeń skutkujących zakończeniem przerwy biegu terminu przedawnienia. Ponadto, Kierownik Działu SEW i były NUS wskazali na trudności w pozyskiwaniu od innych organów / jednostek (sądów, prokuratur, urzędów celno-skarbowych) informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie o przestępstwo / wykroczenie skarbowe (tj. o zdarzeniu skutkującym zakończeniem przerwy biegu terminu przedawnienia zaległości, z którą wiąże się podejrzenie popełnienia przestępstwa / wykroczenia skarbowego).

W sprawie przyczyn opóźnienia w odpisaniu ww. zaległości umorzonej NUS i Kierownik Działu SER wyjaśniły, że z uwagi na trwającą akcję PIT, obsługę organizacji pożytku publicznego oraz urlopy pracowników, sporządzono zestawienie z Poltax2Bplus *WB.R.4.18.D Zestawienie zwrotów – oczekujące z odpisów*, które nie obejmowało zakresu dat zawierających termin płatności likwidowanej zaległości, co skutkowało brakiem powiązania danych z formularza UZ-PZ1 z zaległością na centralnej karcie kontowej podatnika.

NIK zwraca uwagę, że realizacja zadań priorytetowych wierzyciela nie może powodować opóźnienia w wypełnianiu jego obowiązków ustawowych. Monitorowanie terminu przedawnienia zaległości winno być prowadzone na

---

[109] Wynikające z decyzji nr UKS2491/W2P1/42/8/11/162 z dnia 12 sierpnia 2013 r. określającej kwotę podatku VAT do zapłaty za styczeń 2009 r. (data uprawomocnienia: 11 września 2013 r.) i decyzji nr UKS2491/W2P4/42/41/13/31 z dnia 23 lipca 2014 r. określającej kwotę podatku VAT do zapłaty za kwiecień 2010 r. (data uprawomocnienia: 13 listopada 2014 r.).

[110] Wynikająca z decyzji nr UKS2491/W1P3/42/12/14/45 z 17 czerwca 2015 r. określającej kwotę podatku VAT do zapłaty za lipiec 2013 r.

[111] Nr 2429-SEW.4263.129.2024.

[112] Organ podatkowy może umorzyć zaległość podatkową jeżeli podatnik zmarł, nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty 5000 zł, i jednocześnie brak jest spadkobierców innych niż Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego oraz nie ma możliwości orzeczenia odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej.

bieżąco, w celu dokonywania ich odpisów w księgach rachunkowych Urzędu do właściwych okresów sprawozdawczych.

(akta kontroli str. 231-233, 240-241, 244-248, 293-298, 335-337, 339-344, 347-370, 373-376)

OCENA CZĄSTKOWA W 2024. i I połowie 2025 r. w księgach rachunkowych Urzędu odpisano z tytułu przedawnienia należności w łącznej kwocie 119 987,9 tys. zł (odpowiednio 97 352,0 tys. zł i 22 635,9 tys. zł), w tym 58 133,5 tys. zł (48,4%) – realizując wytyczne Szefa KAS. Z opóźnieniem jednak nastąpiło ujęcie w księgach rachunkowych Urzędu zdarzeń, dotyczących 11 należności podatkowych w łącznej kwocie 6 308,3 tys. zł, w tym dwóch przedawnionych i jednej umorzonej, na łączną kwotę 6 273,0 tys. zł, stanowiącą 1,3% zaległości podatkowych na koniec I półrocza 2025 r.

IV. Uwagi i wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wniosek:

Uwagi NIK zwraca uwagę na potrzebę zapewnienia:

1. niezwłocznego przesyłania zobowiązanym upomnień (jeśli jest wymagane ich uprzednie doręczenie) w razie stwierdzenia, że należności stały się wymagalne i mogą być egzekwowane;

2. bieżącego monitorowania należności podatkowych Urzędu w celu niezwłocznego wystawiania tytułów wykonawczych w razie stwierdzenia, że należności stały się wymagalne i mogą być egzekwowane, a egzekucja administracyjna może być wszczęta bez uprzedniego doręczenia upomnienia;

3. ujmowania zdarzeń dotyczących należności podatkowych w księgach rachunkowych Urzędu we właściwych okresach sprawozdawczych;

4. wykonywania czynności zmierzających do zastosowania środka egzekucyjnego z częstotliwością wymaganą w *Instrukcji w zakresie prowadzenia postępowań egzekucyjnych* (nie rzadziej niż co 180 dni);

5. bezzwłocznego składania wniosków o wpisanie do KRS informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych, nieuregulowanych w terminie 60 dni od daty jej wszczęcia, prowadzonej wobec podmiotu wpisanego w KRS.

Wniosek NIK wnosi o podjęcie – w przypadkach o których mowa w pkt 1 ppkt a sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* obszaru 2 – działań w celu wpisania do KRS informacji dotyczących egzekucji należności podatkowych nieuregulowanych w terminie 60 dni od daty jej wszczęcia.

Z uwagi na uchylenie zajęcia nieruchomości w toku kontroli, NIK nie formułuje uwag ani wniosków dotyczących stwierdzonej w tym zakresie nieprawidłowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń,

zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzono podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Katowice, dnia 19 listopada 2025 r.

Kontrolerzy

Lucyna Mol

Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach

.....